

○ คำพิพากษา

(ମ. ୧୩)

คดีหมายเลขดำที่ ส. ๓/๒๕๕๕
คดีหมายเลขแดงที่ ส. ๕๙/๒๕๕๙

คดีหมายเลขแดงที่ ก.๕๗/๒๕๕๙

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๑๓) เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๘

(นายกำธร สงวนวงศ์

ผู้ฟ้องคดี

ระหว่าง

นายกรัชมन्दรี ที่ ๑

คณะกรรมการ ที่ ๒

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ ๓

กรุงเทพมหานคร ที่ ๕

ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ได้มีคำสั่งให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการน้ำในเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ดำเนินการกักเก็บน้ำไว้ในเขื่อนดังกล่าวในปริมาณมากเกินไปจนความจำเป็นในลักษณะที่เสี่ยง

/ต่อการเกิด...

ต่อการเกิดอุทกภัย โดยไม่มีมาตรการป้องกันภัยไว้ล่วงหน้าทั้งที่ทราบที่อยู่แล้วว่า ในช่วงฤดูฝนของทุกปีจะมีปริมาณน้ำไหลเข้าเขื่อนเป็นจำนวนมาก โดยเมื่อปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาว่า จะดำเนินการแก้ไขปัญหาระเบิดน้ำอย่างเร่งด่วนในปีแรกที่เข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน แต่หลังจากที่ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ กลับปล่อยปละละเลยไม่ปฏิบัติตามนโยบายที่ได้แถลงไว้อย่างจริงจัง จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ได้ประชุมปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาระเบิดน้ำในเรื่องดังกล่าวอีกครั้ง ต่อมา ในระหว่างวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ร่วมกันทำหนังสือหรือแนวคั่นกันน้ำด้วยการใช้กระสอบทรายขนาดใหญ่ และคันดินหรือแท่งปูนซีเมนต์วางในเขตพื้นที่จังหวัดนครนายก จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดนครปฐม รวมทั้งในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครด้านฝั่งตะวันออกและด้านฝั่งตะวันตก บริเวณเขตสายไหม เขตดอนเมือง เขตบางพลัด และเขตตลิ่งชัน ซึ่งมีความสูงประมาณ ๑.๕๐ - ๓.๕๐ เมตร ยาวประมาณ ๖.๕ กิโลเมตร และยังได้ปิดประตูระบายน้ำหรือเปิดเพียงเล็กน้อย ทำให้น้ำไม่สามารถไหลไปตามธรรมชาติได้ นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังได้มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ รับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในแต่ละจังหวัด พร้อมกับได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) แต่ไม่สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหามหาอุทกภัยดังกล่าวได้ อีกทั้งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองยังได้ร่วมกันป้องกันไม่ให้น้ำไหลเข้าท่วมกรุงเทพมหานครชั้นในและจังหวัดสุพรรณบุรี อันเป็นการไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย และพระราชดำรัสของพระมหากษัตริย์ที่ทรงวางแนวทางการระบายน้ำ โดยให้ปล่อยน้ำให้ไหลไปตามธรรมชาติเพื่อเป็นการเฉลี่ยพื้นที่รองรับน้ำและชะลอความเร็วของน้ำ อันเป็นการใช้พระราชอำนาจตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ การกระทำดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เป็นเหตุให้มวลน้ำไหลเข้าท่วมบ้านเรือนของประชาชนรวมทั้งที่อยู่อาศัยของผู้ฟ้องคดีซึ่งอยู่นอกแนวคั่นกันน้ำนานประมาณ ๒ - ๓ เดือน ทำให้ทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีได้รับเสียหายจนต้องมีการอพยพไปอยู่ที่อื่น เสียค่าเช่าบ้านหรือโรงแรม ค่ายานพาหนะ ค่ารักษาโรคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับน้ำ

/และค่าเสียโอกาส...

และค่าเสียโอกาสที่ขาดรายได้จากการทำงาน โดยไม่ได้รับการเยียวยาแก้ไขความเสียหายแต่อย่างใด จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ดำเนินการแก้ไขปัญหายุทธกภัยหรือภัยอันตรายอื่น ๆ ตามพระราชดำริของพระมหากษัตริย์ที่ทรงใช้พระราชอำนาจตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไปจนกว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะพ้นจากตำแหน่งคณะรัฐมนตรี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะพ้นจากตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๒. ห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่สร้างพนังหรือแนวคันกันน้ำและห้ามปิดประตูระบายน้ำเกินความจำเป็นอันเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินสมควร และให้ดำเนินการขุดลอกคู คลอง ซ่อมแซมเขื่อน ฝาย ประตูระบายน้ำ และให้กักเก็บน้ำในเขื่อนในปริมาณที่เหมาะสม พร้อมกับให้จัดทำระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามความเป็นจริง ไปจนกว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะพ้นจากตำแหน่งคณะรัฐมนตรี และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ จะพ้นจากตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๓. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงิน ๗,๐๐๐ บาท ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ให้การว่า ในช่วงปลายเดือนมิถุนายน ๒๕๕๔ บริเวณตอนบนของประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนไห่มา ทำให้หลายจังหวัดในภาคเหนือมีฝนตกหนักอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ ได้เกิดพายุโซนร้อนนกกเตน ซึ่งมีศูนย์กลางพายุเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยมีปริมาณน้ำฝนสูงสุดวัดได้ที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย สูงถึง ๔๐๕.๙ มิลลิเมตร มากที่สุดในรอบ ๖๑ ปี ของจังหวัดหนองคาย ซึ่งฝนได้ตกหนักต่อเนื่องจนถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ ต่อมาปลายเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ร่องมรสุมที่พัดผ่านประเทศไทยมีกำลังแรงขึ้นจากอิทธิพลของพายุหมุนโซนร้อนไห่ถางและพายุไต้ฝุ่นเนสาด ประกอบกับต้นเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ประเทศไทยยังได้รับผลกระทบจากพายุไต้ฝุ่นนาลแก และในช่วงปลายเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นช่วงที่มีน้ำทะเลหนุนสูงก่อให้เกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรงบริเวณจังหวัดในภาคกลางของประเทศไทยสร้างความเสียหายแก่ชีวิต ทรัพย์สิน บ้านเรือนราษฎร พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่เศรษฐกิจ

/เป็นจำนวน...

เป็นจำนวนมาก นับเป็นอุทกภัยที่รุนแรงมากครั้งหนึ่งของประเทศไทย จากปริมาณฝนที่ตกอย่างต่อเนื่องดังกล่าวในภาคเหนือวัดได้เฉลี่ย ๑,๖๗๔ มิลลิเมตร สูงกว่าค่าเฉลี่ยระยะเวลา ๓๐ ปี ประมาณร้อยละ ๔๒ สูงที่สุดตั้งแต่มีการเก็บข้อมูลสถิติฝน และภาคกลางมีฝนตกรวม ๑,๕๑๑ มิลลิเมตร สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ ๒๖ ส่งผลให้มีปริมาณน้ำเอ่อล้นตลิ่งในลำน้ำต่าง ๆ หลายพื้นที่ เมื่อปริมาณน้ำจากพื้นที่ภาคเหนือไหลลงสู่ภาคกลาง ทำให้ปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดนครสวรรค์เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำไหลผ่าน ๒,๗๑๓ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ผ่านเขื่อนเจ้าพระยา ๒,๑๓๖ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที เมื่อปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาเริ่มสูงขึ้นได้เอ่อล้นกัดเซาะคันกันน้ำและทำนบดินทั้งสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔ ประจวบฯ น้ำบางโฉลงศรีได้พังทลายลงเป็นจุดแรก และประจวบฯ น้ำจุดอื่น ๆ ได้พังทลายลงอีกหลายแห่ง ทำให้ปริมาณน้ำจำนวนมากไหลเข้าท่วมทุ่งโดยไม่มีการควบคุม เมื่อปริมาณน้ำไหลมาสมทบกับน้ำในแม่น้ำป่าสักในช่วงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ทำให้ปริมาณน้ำเพิ่มสูงขึ้นเอ่อล้นข้ามแม่น้ำป่าสักเข้าท่วมนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน นิคมอุตสาหกรรมนวนคร และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ต่อเนื่องถึงเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ ยังมีสาเหตุมาจากป่าต้นน้ำมีสภาพเสื่อมโทรมไม่สามารถชะลอและดูดซับน้ำได้เท่าที่ควร อ่างเก็บน้ำและเขื่อนต่าง ๆ ถูกบริหารจัดการตามเกณฑ์ปกติทำให้ไม่มีพื้นที่เหลือเพียงพอต่อการรองรับน้ำทั้งหมด ส่วนพื้นที่รับน้ำตามธรรมชาติถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัย ปริมาณน้ำที่มีจำนวนมากทำให้คันกันน้ำหลายแห่งชำรุดเสียหาย ไม่สามารถบังคับน้ำให้อยู่เฉพาะในลำน้ำหรือไม่สามารถควบคุมการไหลของน้ำได้ มีสิ่งปลูกสร้างกีดขวางทางน้ำทำให้การระบายน้ำขาดประสิทธิภาพ ไม่มีการขุดลอกทางระบายน้ำก่อนการเกิดอุทกภัยทำให้การไหลของน้ำขาดประสิทธิภาพ ถนนและพังกันน้ำมีระดับต่ำเกินไปและไม่แข็งแรงมากพอที่จะป้องกันน้ำท่วมในครั้งนี้ได้ และปริมาณน้ำในปี ๒๕๕๔ มีจำนวนมากเกินขีดความสามารถของเครื่องสูบน้ำที่มีอยู่ จึงไม่สามารถระบายน้ำได้ทันสถานการณ์ สำหรับการบริหารจัดการน้ำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและของกรมชลประทานได้กำหนดเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำเพื่อใช้เป็นแนวทางในการควบคุมระดับน้ำในเขื่อนและการระบายน้ำที่เหมาะสม ประกอบด้วยเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำ

/ตัวล่าง...

ตัวล่าง/ต่ำสุด ซึ่งจะทำหน้าที่บอกให้ทราบถึงความเสี่ยงเรื่องการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งปีหน้า และเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวบน/สูงสุด ทำหน้าที่บอกให้ทราบถึงความเสี่ยงเรื่องน้ำเต็มเขื่อน จนต้องมีการระบายน้ำออกในปริมาณมากหรือต้องมีการเปิดประตูระบายน้ำล้น การบริหารจัดการน้ำในเขื่อนแต่ละปีแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง คือ ช่วงฤดูแล้ง และช่วงฤดูฝน โดยในช่วงฤดูแล้ง จะมีการระบายน้ำตามแผนความต้องการน้ำที่คณะทำงานวางแผนเพื่อการเพาะปลูกพืช ฤดูแล้งกำหนด คำนวณจากปริมาณน้ำต้นทุนที่มีอยู่ในแต่ละปีและกำหนดพื้นที่ที่ปลูกพืช ให้เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ ส่วนในช่วงฤดูฝนการบริหารจัดการน้ำหลักโดยเฉพาะ ในลุ่มน้ำเจ้าพระยาอยู่ในความรับผิดชอบของคณะอนุกรรมการติดตามและวิเคราะห์ แนวโน้มสถานการณ์น้ำ สำหรับการติดตามวิเคราะห์สถานการณ์น้ำเพื่อวางแผนการระบายน้ำ ให้มีความเหมาะสมตามสถานการณ์มีรายละเอียดดังนี้ เขื่อนภูมิพล ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ ปริมาณน้ำในเขื่อนอยู่ที่ร้อยละ ๔๕ ต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องระบายน้ำออกจากเขื่อน ต่อมาปลายเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำในเขื่อนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๓ อยู่ระหว่างเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด และตัวบน/สูงสุด ซึ่งเป็นเกณฑ์ปกติ ในช่วงต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ เขื่อนได้รับอิทธิพลจาก พายุโซนร้อนนกเตน มีปริมาณน้ำสูงสุดในเขื่อนจำนวน ๒๑๒ ล้านลูกบาศก์เมตร จนกระทั่ง ปลายเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ปริมาณน้ำในเขื่อนเพิ่มขึ้นจนถึงเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวบน/สูงสุด ต่อมาในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ เขื่อนได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนไห่ถาง พายุไต้ฝุ่นเนสาด และพายุไต้ฝุ่นนาลแก ทำให้มีปริมาณน้ำในเขื่อนสูงถึง ๒๘๙ ล้านลูกบาศก์เมตร ถึงระดับกักเก็บน้ำตามปกติสูงสุดของเขื่อน จึงต้องมีการระบายน้ำออกสูงสุดวันละ ๑๐๖ ล้านลูกบาศก์เมตร และปรับลดการระบายน้ำลงเรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้เกินปริมาณน้ำ ที่ไหลเข้าเขื่อนและรักษาระดับน้ำในเขื่อนไว้ที่ปริมาตรเก็บกักน้ำปกติสูงสุด เขื่อนสิริกิติ์ มีระดับน้ำอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด ในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำอยู่ในเขื่อนร้อยละ ๕๐ ต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด แต่หลังจากที่ เขื่อนได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนไห่หม่าทำให้ปริมาณน้ำในเขื่อนอยู่ในอัตราร้อยละ ๘๐ ซึ่งเป็นเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวบน/สูงสุด ต่อมาในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ เขื่อนได้รับอิทธิพล จากพายุโซนร้อนนกเตนทำให้ปริมาณน้ำในเขื่อนสูงขึ้นจนเกินเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวบน/สูงสุด จึงต้องมีการระบายน้ำออกสูงสุด ๕๗ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน และต้องระบายน้ำเพิ่มเติม

/ผ่านประตู...

ผ่านประตูระบายน้ำล้นระหว่างวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๔ ประมาณวันละ ๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จึงได้ปิดประตูระบายน้ำล้นเพื่อลดผลกระทบของพื้นที่บริเวณท้ายเขื่อน เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน มีปริมาตรน้ำอยู่ในเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ มีปริมาตรน้ำอยู่ในเขื่อนร้อยละ ๓๑ เมื่อเขื่อนได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนนกเตนในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ ทำให้มีน้ำไหลเข้าเขื่อนเพิ่มขึ้น ปริมาตรสูงสุด ๔๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน โดยในเดือนกันยายน ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำไหลลงเขื่อนมากถึง ๘๘๘ ล้านลูกบาศก์เมตร เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนไห่ถาง พายุไต้ฝุ่นเนสาด และพายุไต้ฝุ่นนาลแก และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ มีปริมาตรน้ำอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด ในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ มีปริมาตรน้ำอยู่ในเขื่อนร้อยละ ๓๑ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๓๕ ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ เมื่อได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนนกเตน ในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำไหลลงเขื่อนถึง ๗๘๑ ล้านลูกบาศก์เมตร แต่ได้เร่งระบายน้ำออกจากเขื่อนในจังหวัดที่น้ำทะเลลงได้ ๕๕๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาตรน้ำเมื่อปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ จึงอยู่ในเขื่อนร้อยละ ๕๘ ในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ เขื่อนได้รับอิทธิพลของพายุโซนร้อนไห่ถาง พายุไต้ฝุ่นเนสาด และพายุไต้ฝุ่นนาลแก ทำให้มีปริมาณน้ำไหลลงเขื่อนถึง ๑,๗๔๙ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมีสถิติสูงสุด ๘๕ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ส่งผลให้ระดับน้ำในเขื่อนสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และยกกระดับน้ำในเขื่อนขึ้นเกินระดับกักเก็บน้ำปกติถึงร้อยละ ๑๓๐ ตลอดเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำไหลลงเขื่อน ๑,๕๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็น ๒ เท่าของความจุเขื่อน สำหรับการบริหารจัดการน้ำทำในช่วงฤดูฝน กรมชลประทานได้พิจารณาลดระดับน้ำเหนือเขื่อนเจ้าพระยาจากระดับควบคุมปกติ ๑๖.๕๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ให้เหลือที่ระดับ ๑๔.๘๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง และต่ำสุดที่ระดับ ๑๔.๖๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง เพื่อเพิ่มพื้นที่รองรับน้ำเหนือเขื่อนพร้อมกับเร่งระบายน้ำด้านท้ายเขื่อนลงสู่ทะเล โดยไม่ให้ส่งผลกระทบกับพื้นที่ลุ่มต่ำริมแม่น้ำเจ้าพระยาและลดการรับน้ำเข้าระบบชลประทานเท่าที่จำเป็น และเตรียมพื้นที่การเกษตรไว้รองรับปริมาณน้ำจำนวนมากที่จะไหลลงสู่พื้นที่ตอนล่าง ต่อมาเมื่อปริมาณน้ำจำนวนมากไหลผ่านเขื่อนเจ้าพระยา กรมชลประทานได้ทำการยกระดับน้ำหน้าเขื่อนเจ้าพระยาขึ้นให้อยู่ในเกณฑ์ควบคุม ๑๗ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

/ตั้งแต่...

ตั้งแต่วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๔ เป็นต้นมา และมีค่าสูงสุดถึง ๑๘.๐๕ เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง เพื่อชะลอน้ำหลากอันเป็นการบรรเทาพื้นที่น้ำท่วมด้านท้ายเขื่อนเจ้าพระยา และไม่ให้เกิดกระทบกับพื้นที่เก็บเกี่ยว สำหรับการบริหารจัดการน้ำในทุ่งเนื่องจากคันกันน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยาทั้งสองฝั่งได้ก่อสร้างไว้เป็นเวลานาน เมื่อระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาเพิ่มมากขึ้นได้กัดเซาะคันกันน้ำขาดหลายแห่ง ปริมาณน้ำจึงไหลเข้าท่วมพื้นที่ทุ่งลุ่มน้ำเจ้าพระยาตอนล่างอย่างมาก ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชาชนที่อาศัยอยู่นอกคันกันน้ำและในคันกันน้ำ มีการขัดขวางการเปิด - ปิดประตูระบายน้ำต่าง ๆ อันเป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการน้ำ โดยในบริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันตก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ในขณะนั้น) ได้มีมาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย จำนวน ๔ มาตรการ คือ มาตรการที่ ๑ ลดปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาแม่น้ำท่าจีน และแม่น้ำน้อย พร้อมกับซ่อมแซมอาคารบังคับน้ำของกรมชลประทานและอุดรอยรั่วคันกันน้ำตามแนวแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก มาตรการที่ ๒ ระบายน้ำออกจากทุ่งเจ้าเจ็ด - บางยี่หน ทุ่งพระยาบันลือ และทุ่งพระพิมล โดยระบายผ่านประตูระบายน้ำฝั่งแม่น้ำท่าจีน จำนวน ๖๒ แห่ง ระบายผ่านประตูระบายน้ำฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน ๔๖ แห่ง สูบน้ำจากสถานีสูบน้ำถาวรฝั่งแม่น้ำท่าจีน จำนวน ๓๑ สถานี สูบน้ำจากสถานีสูบน้ำถาวรฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน ๒๒ สถานี และด้วยเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่ฝั่งแม่น้ำท่าจีน จำนวน ๒๒๖ เครื่อง ฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวน ๕ เครื่อง มาตรการที่ ๓ เพิ่มความเร็วของกระแสน้ำโดยติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน ๓๗ เครื่อง และติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำในเขตโครงการชลประทานสมุทรสาคร จำนวน ๑๔ เครื่อง และมาตรการที่ ๔ การระบายน้ำจำเพาะในแต่ละพื้นที่โดยแบ่งออกเป็นโซนเพื่อกำหนดจุดสูบน้ำออกจากพื้นที่น้ำท่วม สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้วางนโยบายเชิงปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยด้วยมาตรการที่เห็นผลทันที จำนวน ๔ มาตรการ คือ ๑. เร่งระบายน้ำท่วมออกสู่ทะเลโดยเร็วที่สุด ๒. ใช้เรือหรือเครื่องยนต์ในการดันน้ำให้หมดไปโดยจับไว ๓. ใช้การบริหารทางเทคนิคด้วยการวัดผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๔. การช่วยเหลือราษฎรโดยเพิ่มบทบาทให้กองทัพทุกเหล่าทัพเข้าช่วยเหลือราษฎรที่ประสบปัญหาอุทกภัยให้มากยิ่งขึ้น ๕. การให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๖. การรักษาเขตตัวเมืองด้วยการตรวจติดตาม

/สภาพ...

สภาพกันกันน้ำที่ทำจากดินให้มีสภาพแข็งแรง ๗. ให้กรมชลประทานปฏิบัติการขุดลอกกันกันน้ำอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมมาตรการดันน้ำลงทะเลอย่างฉับพลันทันที ๘. การริเริ่มโครงการประชาสัมพันธ์ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการใช้เรือของตนเองดันน้ำลงทะเล ซึ่งรัฐจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง ๙. ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดผลในทางปฏิบัติทันที นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ยังได้ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมประชาชนผู้ประสบอุทกภัยอย่างทั่วถึงเพื่อช่วยเหลือเยียวยาและการฟื้นฟูบูรณะภายหลังเกิดภัยพิบัติ สำหรับการแจ้งเตือนภัยพิบัติ ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติได้ดำเนินการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ ดังนี้ (๑) การจัดวางระบบแจ้งเตือนภัยด้วยการทำข้อตกลงกับหน่วยงานว่าจะใช้วิธีการแจ้งเตือนภัยแบบใด และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเตรียมสัญญาณเตือนภัยรูปแบบต่าง ๆ แล้วแจ้งให้ประชาชนทราบถึงความหมายของสัญญาณเตือนภัยนั้น ๆ (๒) ประกาศแจ้งเตือนภัยต้องมีความชัดเจน มีรายละเอียดเพียงพอและเข้าใจง่าย โดยแบ่งออกเป็นระดับประเทศ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับตำบล (๓) วิธีการแจ้งเตือนภัยทำได้โดยการแจ้งเตือนประชาชนโดยตรง และแจ้งเตือนผ่านหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ซึ่งศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติได้ติดตามสภาพอากาศและปริมาณน้ำ หากพบว่ามีเหตุที่จะต้องแจ้งเตือนและเฝ้าระวังภัยพิบัติในพื้นที่ใด จะมีการแจ้งเตือนภัยให้พื้นที่เสี่ยงภัยทราบในทันที โดยจะแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทราบก่อนเพื่อเตรียมการป้องกัน และได้มีการประกาศแจ้งเตือนภัยผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น ระบบโทรสาร ข้อความสั้น ข้อความตัววิ่งผ่านสถานีโทรทัศน์เครือข่ายภาคประชาชน วิทยุชุมชน และเว็บไซต์ต่าง ๆ เป็นต้น ในช่วงอุทกภัยปี ๒๕๕๔ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) โดยผู้อำนวยการศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติได้รับแต่งตั้งให้อยู่ในฝ่ายอำนวยการ มีหน้าที่ในการป้องกันและแจ้งเตือนภัยพิบัติ ส่วนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้สั่งการให้จังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชนให้จังหวัดพิจารณากำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาอุทกภัย วาดภัย และดินโคลนถล่ม และให้จังหวัดปรับกระบวนการทำงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยตามแนวนโยบายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในเรื่องการทำงานแบบบูรณาการ เมื่อสถานการณ์อุทกภัยมีความรุนแรงในระดับ ๓ ได้มีการระดมผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสามารถอำนวยการ

/เผ่าระวัง...

เผ้าระวังและติดตามสถานการณ์การแจ้งเตือนภัย รวมทั้งการช่วยเหลือประชาชน ผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๓๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและบริหารสถานการณ์อุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม (คอส.) ให้มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยการและบริหารสถานการณ์ อุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม ที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการเตรียมพร้อม การติดตามและ เผ้าระวังสถานการณ์ การป้องกัน การช่วยเหลือเยียวยาและการฟื้นฟูบูรณะภายหลังเกิดภัย และได้มอบหมายรัฐมนตรีให้รับผิดชอบเร่งรัด กำกับ ติดตามการกักกันภัยพิบัติธรรมชาติ เพื่อช่วยเหลือประชาชนโดยเร่งด่วน ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๕๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๔ พร้อมกันนี้ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ในขณะนั้น) ซึ่งเป็นประธานกรรมการได้แต่งตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการหลายคณะ เพื่อปฏิบัติการลดความรุนแรงของสาธารณภัยที่เกิดขึ้นเป็นการเร่งด่วน และกรมป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยได้สั่งการให้ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขตสนับสนุน เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์พร้อมเจ้าหน้าที่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบ อุทกภัยจนกว่าสถานการณ์จะคลี่คลายเข้าสู่ภาวะปกติ และสั่งการให้จังหวัดแก้ไขปัญหา เชิงพื้นที่โดยใช้โครงการบางระกำโมเดลเป็นต้นแบบ ให้จังหวัดใช้กลไกฝ่ายปกครอง และกลไกอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบข้อมูลในการช่วยเหลือประชาชน อีกทั้งได้จัดทำแนวทางปฏิบัติ ของผู้อำนวยการในแต่ละระดับทุกจังหวัด เพื่อตรวจสอบรายการกิจกรรมที่รับผิดชอบ และรายงานให้ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติทราบทุกครั้งที่เกิดเหตุ ให้ทุกจังหวัดเร่งดำเนินการกำจัดผักตบชวาและขยะ และเร่งปรับปรุงสภาพแวดล้อม ในจังหวัดที่อยู่ในระหว่างฟื้นฟู ให้ทุกจังหวัดรายงานสรุปผลในภาพรวมเสนอผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อพิจารณาสั่งการตามสถานการณ์อุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม ตลอดจน คณะกรรมการอำนวยการและบริหารสถานการณ์อุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม ได้จัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติการแก่วิกฤตน้ำท่วมใหญ่ปี ๒๕๕๔ และสั่งให้ทุกหน่วยงาน นำไปปฏิบัติโดยทันที พร้อมกับรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทราบทุกวัน ต่อมาเมื่อสถานการณ์อุทกภัยได้กระจายไปทั่วทุกภาคของประเทศจำนวน ๕๕ จังหวัด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๙๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๔ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) โดยมีภารกิจในการพิจารณา

/เสนอ...

เสนอนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแลและดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนโดยเร่งด่วนและปฏิบัติงานอื่นตามที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มอบหมาย โดยได้มีการดำเนินการดังนี้ (๑) ได้ประสานร่วมกันระหว่างรัฐมนตรี ผู้นำเหล่าทัพ อธิบดีกรมต่าง ๆ และผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อติดตามสถานการณ์และกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่องทุกวัน (๒) ผู้รับผิดชอบตามภารกิจต่าง ๆ ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบสภาพปัญหา และนำข้อมูลมาวิเคราะห์กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา (๓) ได้กำกับการระบายน้ำลงทะเลทางด้านตะวันออกจากคลองระพีพัฒน์ (๔) มอบหมายบุคคลที่มีความรู้ความสามารถประสานงานในด้านยุทธศาสตร์สนับสนุนการปฏิบัติงาน (๕) ได้บริหารจัดการปัญหาน้ำเน่าเสีย (๖) ประสานการทำงานร่วมกับคณะทำงานบริหารจัดการระบายน้ำในพื้นที่ที่เกิดสาธารณภัยร้ายแรง (๗) ประสานการทำงานร่วมกับผู้รับผิดชอบหลัก (๘) การมอบหมายความรับผิดชอบได้บูรณาการหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมถึงการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนผู้ประสบอุทกภัย ป้องกันและเตือนภัยแก่ประชาชนให้ทันต่อสถานการณ์ (๙) วางแผนการเคลื่อนย้ายและจัดเตรียมที่พักอาศัยให้แก่ผู้ประสบอุทกภัย (๑๐) กำกับดูแลการจัดส่งอาหารและสิ่งของบริจาคให้แก่ผู้ประสบอุทกภัย (๑๑) ประสานการทำงานร่วมกับกระทรวงกลาโหมและกระทรวงการต่างประเทศ (๑๒) ติดตามความเดือดร้อนของประชาชนผ่านช่องทางต่าง ๆ (๑๓) ติดตามและวิเคราะห์ประเด็นการเสนอข่าวของสื่อมวลชนทุกวัน (๑๔) นำข้อมูลข่าวที่สำคัญมาใช้ประโยชน์ (๑๕) จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์เป็นศูนย์รวมข่าวสารเพื่อการประชาสัมพันธ์และศูนย์รวมสื่อมวลชน (๑๖) บูรณาการหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการอำนวยการและปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (๑๗) แต่งตั้งคณะทำงานบริหารจัดการเคลื่อนย้ายประชาชนผู้ประสบอุทกภัย

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทกภัยในจังหวัดปทุมธานีมีขั้นตอน ดังนี้ (๑) ด้านการเตรียมการก่อนเกิดภัย โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปัญหายุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม ระดับอำเภอ และระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยการกำหนดระบบบัญชาการ วิธีการและขั้นตอนในการปฏิบัติ บุคลากรและหน่วยงานที่รับผิดชอบ จัดเตรียมเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้พร้อมใช้การ

/ได้ในทันที...

ได้ในทันที จัดเจ้าหน้าที่เฝ้าระวังและติดตามสภาพอากาศจากกรมอุตุนิยมวิทยาและคำเตือนจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตลอด ๒๔ ชั่วโมง จัดให้มีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุการณ์ และตระหนักถึงอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญในการจัดพื้นที่รองรับน้ำ จัดสรรงบประมาณในการดำเนินการสร้างท่อระบายน้ำ และขุดลอกคูคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะ ติดตั้งเครื่องเตือนภัยและเครื่องวัดปริมาณน้ำฝน ณ จุดเสี่ยงภัย และจัดให้มีการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาอุทกภัย (๒) การปฏิบัติเมื่อเกิดภัย ให้มีการติดป้ายเตือนและวางแผนปิดกั้นช่องทางจราจรและจุดอันตรายต่าง ๆ กรณีที่มีผู้สูญหายจากอุทกภัยที่เกิดขึ้นให้จัดชุดเคลื่อนที่เร็วเพื่อช่วยผู้ประสบภัยโดยด่วน ให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชนจัดหาเครื่องยังชีพที่จำเป็นให้แก่ราษฎรที่ประสบอุทกภัย และประสานขอรับการสนับสนุนเฮลิคอปเตอร์สำหรับเดินทางช่วยเหลือผู้ประสบภัย

สำหรับการแก้ไขปัญหาอุทกภัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เมื่อน้ำได้เริ่มเข้าท่วมในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้วางแผนทางแก้ไขปัญหาหน้าท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดังนี้ ผังพระนครด้านเขตดอนเมือง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ อนุญาตให้การประปานครหลวงระบายน้ำในคลองประปาคลองสามเสนบริเวณใกล้แยกตึกชัย และอนุญาตให้เจาะกำแพง ค.ส.ล. ริมคลองประปาเพื่อระบายน้ำลงคลองบางซื่อ และคลองบางเขน และได้สร้างคันกันน้ำด้วยกระสอบทรายความยาวประมาณ ๑๑ กิโลเมตร สูงประมาณ ๓ - ๓.๕๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง บริเวณตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ด้านเขตสายไหมได้สร้างแนวกระสอบทรายยกระดับถนนความยาวประมาณ ๖.๕๐ กิโลเมตร ความสูงประมาณ ๓.๒๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง และได้เรียงกระสอบทรายบริเวณแนวคันกันน้ำตามพระราชดำริเพื่อมิให้น้ำนอกแนวคันกันน้ำเข้าท่วมพื้นที่ชั้นในฝั่งธนบุรี ด้านบางพลัดได้ระดมเจ้าหน้าที่เข้าสร้างแนวคันกันน้ำชั่วคราวบริเวณรั้วบ้านประชาชนริมแม่น้ำเจ้าพระยาที่ถูกน้ำกัดเซาะพังทลาย ด้านคลองมหาสวัสดิ์ได้ใช้เสาเข็มพืดเหล็กความยาวประมาณ ๑๒ เมตร ปิดกั้นบริเวณกำแพงที่พังทลายริมคลองมหาสวัสดิ์เป็นระยะทางประมาณ ๗๘ เมตร และได้ใช้เสาเข็มพืดเหล็กความยาวประมาณ ๑๐ เมตร ปิดปากท่อระบายน้ำเพื่อชะลอน้ำเข้าพื้นที่เขตทวีวัฒนา อีกทั้ง ได้เสริมกระสอบทรายบนกำแพงกันน้ำ ค.ส.ล. ริมคลองมหาสวัสดิ์

/ความยาว...

ความยาวประมาณ ๗ กิโลเมตร ซึ่งสามารถป้องกันน้ำมิให้เข้าท่วมถนนพระราม ๒ ได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ยังได้เร่งติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำเพื่อให้การระบายน้ำออกจากพื้นที่เร็วขึ้น และเร่งกู้ถนนสายต่าง ๆ โดยการไ้ระบบพื้นที่ปิดล้อมและใช้เครื่องสูบน้ำสูบน้ำออกจาก พื้นที่น้ำท่วม สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ คือ

๑. ด้านกายภาพ (๑) ระบบระบายน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ออกแบบเพื่อรองรับน้ำฝน จึงไม่สามารถรองรับน้ำหลากตามทุ่งได้ (๒) สถานีสูบน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ส่วนใหญ่ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา น้ำที่หลากตามทุ่งมีระยะทางไกลจากประตูระบายน้ำมาก ทำให้น้ำ ไม่สามารถไหลไปสู่ประตูระบายน้ำได้ทัน (๓) คู คลองสายหลักต่าง ๆ มีการปลูกอาคาร รุกกล้ากีดขวางทางระบายน้ำอยู่เป็นจำนวนมาก ประกอบกับขยะมูลฝอยที่ไหลมากองรวมกัน บริเวณประตูระบายน้ำจนต้องหยุดเดินเครื่องสูบน้ำเพื่อเก็บขยะทำให้การระบายน้ำช้าลง
๒. ด้านมวลชน ประชาชนในจังหวัดข้างเคียงขัดขวางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้วยการรื้อและทำลายแนวกระสอบทรายขนาดใหญ่ (BIG BAG) หลายแห่ง

สำหรับการแก้ไขปัญหามลพิษจากน้ำเน่าเสีย รัฐมนตรีว่าการกระทรวง อุตสาหกรรมได้มีคำสั่ง ที่ ๓๒๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ แต่งตั้ง คณะกรรมการอำนวยการควบคุมคุณภาพน้ำที่ระบายออกจากพื้นที่ท่วมขังในนิคมอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม และสวนอุตสาหกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน ประชาชน โดยได้ทำการเก็บตัวอย่างน้ำบริเวณจุดสูบน้ำออก ของนิคมอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม และสวนอุตสาหกรรมทุกแห่ง ซึ่งมีแนวทาง ดังนี้ (๑) ตรวจสอบคุณภาพน้ำก่อนการสูบน้ำออก (๒) ตรวจสอบคุณภาพน้ำ ณ จุดที่จะสูบน้ำทุกจุด (๓) กรณีที่ตรวจพบว่าคุณภาพน้ำไม่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพ การระบายน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรมจะต้องหยุดสูบน้ำออกชั่วคราวจนกว่าจะมีการปรับปรุง คุณภาพน้ำให้เป็นไปตามมาตรฐาน (๔) ดำเนินการบำบัดและฟื้นฟูคุณภาพน้ำให้ได้ตามมาตรฐาน (๕) ตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำอย่างต่อเนื่องในระหว่างที่มีการสูบน้ำ (๖) หากพบถึงสารเคมี จะตรวจวิเคราะห์และจำแนกความเป็นอันตรายของสารเคมีและเก็บไว้ในที่ปลอดภัย (๗) เมื่อระดับน้ำลดลงจนเหลือระดับ ๓๐ เซนติเมตร จากระดับพื้น จะต้องหยุดทำการสูบน้ำ และตรวจสอบคุณสมบัติของตะกอนว่าเข้าข่ายเป็นของเสียอันตรายตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือไม่ หากเข้าข่ายจะต้องดำเนินการเก็บรวบรวมและนำไปบำบัดนอกพื้นที่

/กรณี...

กรณีไม่เข้าข่ายต้องขออนุญาตกรมโรงงานอุตสาหกรรมหรือการนิคมอุตสาหกรรม
ก่อนนำออกนอกพื้นที่ ซึ่งจากการตรวจสอบการปนเปื้อนมลพิษจากสารเคมีและคุณภาพน้ำ
ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดปทุมธานี ปรากฏว่า คุณภาพน้ำ
ที่สูบออกจากพื้นที่ในแต่ละวันอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เรื่อง กำหนดคุณลักษณะของน้ำทิ้ง
ที่ระบายออกจากโรงงานตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๓๙)
ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ ยกเว้นการตรวจสอบเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม
๒๕๕๔ บริเวณสถานีสูบน้ำที่ ๒ ในเขตอุตสาหกรรมนวนคร พบว่า มีค่าบีโอดีเท่ากับ
๕๕.๖ มิลลิกรัมต่อลิตร เกินค่ามาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ กรมควบคุมมลพิษ
ยังได้ดำเนินการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา ดังนี้ (๑) ระหว่างวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๔
ถึงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ได้ดำเนินการตรวจสอบการปนเปื้อนมลพิษจากสารเคมี
และคุณภาพน้ำในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม เขตประกอบการอุตสาหกรรม และสวนอุตสาหกรรม
ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดปทุมธานี จำนวน ๔ ครั้ง
ผลปรากฏว่า ค่าที่ตรวจวัดได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน (๒) ระหว่างวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๔
ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ ได้ร่วมกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ แก้ไขปัญหามลพิษจากสารเคมี
ที่เกิดในช่วงอุทกภัยซึ่งได้รับการร้องเรียนหรือขอความช่วยเหลือจำนวน ๒๙ เรื่อง
และมีภารกิจในการตรวจสอบการปนเปื้อนสารเคมีบริเวณพื้นที่น้ำท่วมขังภายใน
นิคมอุตสาหกรรมพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและปทุมธานี เพื่อเป็นการเฝ้าระวัง
และตรวจสอบคุณภาพน้ำก่อนระบายน้ำทิ้งจากพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม (๓) ระหว่าง
วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๔ ได้ให้การสนับสนุนน้ำยาฆ่าเชื้อ
(โซเดียมไฮโปคลอไรต์) แก่ผู้ประสบภัยในพื้นที่ประสบภัย จำนวน ๒,๒๐๐ ราย

ในการเยียวยาผู้ประสบอุทกภัย ผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการ ดังนี้ (๑) ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑
ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๑๙/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้ง
คณะกรรมการบริหารจัดการเงินและสิ่งของที่ได้รับบริจาค (๒) ได้มีการตั้งคณะกรรมการ
บริหารจัดการ ติดตามและประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินบริจาคจำนวน ๔ คณะ
ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ (๓) ศูนย์ปฏิบัติการ
ช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยได้กำหนดแผนการเคลื่อนย้ายผู้ประสบอุทกภัยในพื้นที่
กรุงเทพมหานครและจังหวัดในเขตพื้นที่ปริมณฑลเพื่อเป็นแผนการปฏิบัติรองรับ

/กรณี...

กรณีเกิดเหตุการณ์อันตรายที่สุดในการเคลื่อนย้ายผู้ประสบอุทกภัยออกจากพื้นที่ประสบภัย ไปยังศูนย์พักพิงที่กำหนดไว้ (๔) กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยได้ดำเนินการช่วยเหลือ ผู้ประสบอุทกภัยในทุกพื้นที่ โดยการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนละ ๕,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัย ที่มีบ้านเรือนที่อยู่อาศัยประจำใน ๔ กรณี คือ ๑. น้ำท่วมถึงบ้านพักอาศัยโดยฉับพลัน และทรัพย์สินได้รับความเสียหาย ๒. บ้านพักอาศัยถูกน้ำท่วมขังติดต่อกันไม่น้อยกว่า ๗ วัน และทรัพย์สินได้รับความเสียหาย ๓. บ้านพักอาศัยได้รับความเสียหายจากอุทกภัย น้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่ม ๔. กรณีवादภัยและคลื่นลมแรงทำให้บ้านพักอาศัย และทรัพย์สินได้รับความเสียหาย (ในพื้นที่ภาคใต้) โดยมีเงื่อนไข คือ (๑) ทั้งสี่กรณี ต้องเป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยประจำในพื้นที่ประกาศภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และมีหนังสือรับรอง ผู้ประสบภัยที่ท้องถิ่นออกให้เท่านั้น (๒) กรณีที่มีผู้ประสบภัยเข้าซ้อนทั้งสี่กรณี ให้ได้รับความช่วยเหลือเพียงกรณีเดียว สำหรับการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๒ จากกองทุนเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยสำนักนายกรัฐมนตรี ใน ๒ รายการ คือ ค่าช่วยเหลือผู้เสียชีวิตอัตราศพละ ๕๐,๐๐๐ บาท และค่าวัสดุบ้านพักอาศัย เสียหายทั้งหลัง จำนวนหลังละ ๒๔๐,๐๐๐ บาท ส่วนความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ตามระเบียบ กระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ และหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่สำคัญมี ๕ รายการ ดังนี้ (๑) กรณีบ้านเสียหายทั้งหลังช่วยเหลือ เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท (๒) กรณีเสียหายบางส่วนช่วยเหลือเท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท (๓) กรณีผู้ประสบภัยเช่าบ้านของผู้อื่นและบ้านเช่าเสียหายทั้งหลัง หรือบางส่วนจนอาศัยอยู่ไม่ได้ช่วยเหลือเป็นค่าเช่าบ้านครอบครัวละไม่เกิน ๑,๕๐๐ บาท ไม่เกิน ๒ เดือน (๔) ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องมือประกอบอาชีพและหรือเงินทุนประกอบอาชีพ เสียหาย ช่วยเหลือเท่าที่จ่ายจริงครอบครัวละไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท และ (๕) ช่วยเหลือค่า จัดการศพรายละ ๒๕,๐๐๐ บาท หากเป็นหัวหน้าครอบครัวจ่ายเพิ่มอีก ๒๕,๐๐๐ บาท นอกจากนี้รัฐบาลยังมีการช่วยเหลือ พื้นฟู เยียวยาผู้ประสบอุทกภัยหลังน้ำลดที่สำคัญ ได้แก่ (๑) มาตรการด้านการเงินการคลัง เช่น โครงการป้องกันและบรรเทาการเลิกจ้าง

/โดยรัฐบาล...

โดยรัฐบาลจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างในอัตราเดือนละ ๒,๐๐๐ บาท เป็นเวลา ๓ เดือน (๒) มาตรการด้านการให้สินเชื่อโดยให้เงินกู้เพื่อลดภาระหนี้แก่ผู้ประกอบการ และร่วมมือกับธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ ๓ ต่อปี ในวงเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ล้านบาท แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัย ในการดำเนินงานบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน รัฐบาลได้ออกพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อวางระบบการบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ วงเงินกู้ ๓๕๐,๐๐๐ ล้านบาท และได้ตั้งคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำประกอบด้วย แผนการบริหารจัดการน้ำลุ่มน้ำเจ้าพระยาและแผนการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำอื่น

กรณีที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระมหากษัตริย์นั้น มิใช่กรณีพิพาทตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันน้ำท่วมนั้น เป็นการฟ้องขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่ในอนาคตซึ่งยังไม่กระทบสิทธิของผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธินำคดีมาฟ้องต่อศาล ประกอบกับเหตุแห่งการฟ้องคดีอันได้แก่อุทกภัยได้หมดสิ้นไปแล้ว ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายอันจะมีสิทธินำคดีนี้มาฟ้องได้ ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ชดใช้ค่าเสียหายจำนวน ๗,๐๐๐ บาท นั้น เป็นการกล่าวอ้างของผู้ฟ้องคดีเองโดยมิได้มีการตรวจสอบจากทางราชการหรือมีเอกสารหลักฐานประกอบ จึงไม่อาจเชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจริง กรณีที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ละเลยต่อหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำนั้น ไม่เป็นความจริงเนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ โดยได้กำหนดนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งแบ่งการดำเนินการเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก และระยะการบริหารราชการ ๔ ปี ของรัฐบาลที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำเพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กรณีที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ในขณะนั้น) เลือกปฏิบัติในการบริหารจัดการน้ำไม่ให้เข้าท่วมในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีและเก็บกักน้ำไว้ในเขื่อนต่าง ๆ เกินความจำเป็นนั้น การบริหารจัดการน้ำในเขื่อนต่าง ๆ ในปี ๒๕๕๔

/ได้มีการ...

ได้มีการควบคุมปริมาณน้ำให้อยู่ระหว่างเกณฑ์ควบคุมระดับกักเก็บน้ำสูงสุดและระดับกักเก็บน้ำต่ำสุด เพื่อมิให้เกิดความเสี่ยงในการบริหารจัดการน้ำตามความจุของเขื่อนและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น กับกลุ่มผู้ใช้น้ำในภาคส่วนต่าง ๆ ส่วนพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยามีพื้นที่รับน้ำของระบบชลประทาน คือทุ่งฝั่งตะวันตก มีศักยภาพการรับน้ำได้ ๔๖๕ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และในทุ่งฝั่งตะวันออก มีศักยภาพการรับน้ำได้ ๒๗๕ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที รวมทั้งสิ้น ๗๔๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที หรือวันละ ๖๔ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งการนำน้ำเข้าพื้นที่จะต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน เสียหายแก่พื้นที่การเกษตร

นอกจากนี้ ผู้ฟ้องคดียังมีได้ใช้สิทธิเรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ก่อนนำคดีมาฟ้อง จึงยังไม่อาจขอให้ศาลมีคำสั่งบังคับให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่รับผิดชอบชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนได้ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ใช่ผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ส่วนกรณีที่ผู้ประสพภัยบางรายได้ยื่นขอรับเงินช่วยเหลือ ชดเชยความเสียหายที่เกิดจากอุทกภัยจากหน่วยงานของรัฐและได้รับเงินช่วยเหลือไปแล้วนั้น เป็นการใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ และระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย พับัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งเป็นคนละส่วนกับสิทธิเรียกให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ ชดใช้สินค่าสินไหมทดแทนความรับผิดชอบทางละเมิด นอกจากนี้ ผู้ฟ้องคดีไม่มีอำนาจฟ้อง ให้บุคคลหรือตำแหน่งของบุคคลต้องรับผิดชอบได้ตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ และการที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหามิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตนั้น เป็นคำขอ ที่ศาลไม่อาจมีคำสั่งบังคับให้ได้ตามความในมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ ไม่เป็นละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี เนื่องจากอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ เกิดจากพายุฝนที่ตกทั่วภูมิภาค ของประเทศไทย อันเป็นภัยพิบัติตามธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถป้องกันได้ เกินขีดความสามารถในการบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ ทั้งที่หน่วยงานของรัฐ ได้บริหารจัดการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณภัยเต็มความสามารถตามกฎหมายแล้วก็ตาม

/อุทกภัย...

อุทกภัยดังกล่าวจึงเป็นพิบัติภัยที่มีมาเป็นการทั่วไปอันเป็นเหตุสุดวิสัยที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือแจ้งว่า ไม่ประสงค์จะทำคำคัดค้านคำให้การ แต่ประสงค์จะให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป

ศาลออกนั่งพิจารณาคดีเมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗ โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวนและคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีด้วยแล้ว

ศาลได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้พักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากอุทกภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เมื่อปี ๒๕๕๔ โดยอุทกภัยครั้งดังกล่าวทำให้ประชาชนเสียชีวิตจำนวนมากหลายราย ตลอดจนบ้านเรือน ทรัพย์สิน และพืชผลทางการเกษตร รวมถึงระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่หลายจังหวัดได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก ซึ่งในช่วงฤดูฝนของปีดังกล่าว จะเริ่มต้นเร็วกว่าปกติ พื้นที่ส่วนใหญ่มีการกระจายของปริมาณฝนอย่างสม่ำเสมอ ในภาคเหนือมีฝนตกหนักถึงหนักมากต่อเนื่องกันเป็นบริเวณกว้างและเกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลากและดินโคลนถล่มในบริเวณจังหวัดแพร่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดน่าน จังหวัดตาก และจังหวัดสุโขทัย จากนั้นในช่วงปลายเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ พายุโซนร้อนนกเตนที่เกิดในทะเลจีนใต้ตอนกลางได้เคลื่อนตัวขึ้นฝั่งบริเวณประเทศเวียดนามตอนบน ผ่านประเทศลาวแล้วอ่อนกำลังลงเป็นพายุดีเปรสชันก่อนเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยบริเวณจังหวัดน่าน เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ทำให้มีฝนตกทั่วไปกับมีฝนตกหนักถึงหนักมากบางพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ซึ่งสามารถวัดปริมาณน้ำฝนได้ที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔ สูงถึง ๔๐๕.๙ มิลลิเมตร สูงสุดในรอบ ๖๑ ปี ของจังหวัดหนองคาย ต่อมาในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ บริเวณตอนบนของประเทศไทยยังคงมีฝนตกหนักเกือบตลอดทั้งเดือน โดยเฉพาะบริเวณภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีรายงานฝนตกหนักมากเป็นระยะ ๆ จนก่อให้เกิดน้ำท่วมต่อเนื่อง

/ในหลายพื้นที่...

ในหลายพื้นที่ นอกจากนี้ ในช่วงปลายเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ร่องมรสุมที่พัดผ่านบริเวณประเทศไทยตอนบนและมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมประเทศไทยมีกำลังแรงขึ้น จากอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อน จำนวน ๒ ลูก คือ พายุโซนร้อนไห่ถาง และพายุไต้ฝุ่นเนสาด อีกทั้ง ในช่วงต้นเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ บริเวณตอนบนของประเทศไทยยังได้รับอิทธิพลจากพายุไต้ฝุ่นนาลแกอีกด้วย ซึ่งพายุเหล่านี้ต่างส่งผลให้บริเวณตอนบนของประเทศไทยมีฝนตกหนาแน่นและมีรายงานฝนตกหนักมากเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในระยะหลังของเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นช่วงที่มีน้ำทะเลหนุนสูงจึงทำให้เกิดน้ำท่วมรุนแรงบริเวณจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดอุทัยธานี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร และจังหวัดนครปฐม นับเป็นอุทกภัยที่รุนแรงมากเป็นประวัติการณ์ครั้งหนึ่งของประเทศไทยโดยในบางพื้นที่มีรายงานน้ำท่วมต่อเนื่องยาวนานจนกระทั่งถึงต้นเดือนธันวาคม ๒๕๕๔ จึงได้คลี่คลายเป็นปกติ

จากปริมาณฝนที่ตกอย่างต่อเนื่องตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ ทำให้มีฝนตกในภาคเหนือรวม ๑,๖๗๔ มิลลิเมตร สูงกว่าค่าเฉลี่ยระยะยาว (๓๐ ปี) ถึงร้อยละ ๔๒ และสูงที่สุดตั้งแต่กรมอุตุนิยมวิทยาได้เริ่มเก็บข้อมูลสถิติฝน (สถิติสูงสุดในปี ๒๔๙๖ มีปริมาณฝนรวมทั้งปี ๑,๖๐๐ มิลลิเมตร) และภาคกลางมีฝนตกรวม ๑,๕๑๑ มิลลิเมตร สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ ๒๖ จากการที่ปริมาณน้ำจากพื้นที่ภาคเหนือจำนวนมากไหลลงสู่ภาคกลางทำให้ปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดนครสวรรค์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ณ วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำไหลผ่าน ๒,๗๑๓ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ผ่านเขื่อนเจ้าพระยา ๒,๑๓๖ ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที น้ำเริ่มเอ่อล้นตลิ่งเข้าท่วมพื้นที่ลุ่มต่ำในเขตจังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สถานการณ์เริ่มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นเมื่อระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง น้ำได้เอ่อล้นกัดเซาะคันกันน้ำและทำนบดินทั้งสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณประตูระบายน้ำบางโฉมศรี พังทลายลงเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔ เป็นจุดแรก หลังจากนั้นในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๕๔ มีคันกันน้ำพังทลายอีกจำนวน ๑๐ แห่ง และในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ พังทลายเพิ่มอีกจำนวน ๑๒ แห่ง สำหรับทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณประตูระบายน้ำพระงาม

/และประดู...

และประตูปะบายน้ำคลองตางึงพังทลายเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ อีกทั้งยังมีราษฎรร่วมกัน
 บุกรุกหรือคั่นกันน้ำ ๒ ชั่วพลูเทพ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๔ ต่อมาในช่วงเดือนตุลาคม
 ๒๕๕๔ มีคั่นกันน้ำพังทลายเพิ่มเติมอีกจำนวน ๑๔ แห่ง ทำให้มีปริมาณน้ำจำนวนมาก
 ไหลป่าเข้าท่วมทุ่งตะวันออกตอนบนตั้งแต่จังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง
 จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อไม่สามารถปิดกั้น
 คั่นกันน้ำตอนบนได้ ปริมาณน้ำจึงเพิ่มมากขึ้นและยกตัวสูงขึ้นเอ่อล้นไหลมาสมทบ
 กับน้ำจากแม่น้ำป่าสักในช่วงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ แล้วเอ่อล้นข้ามแม่น้ำป่าสัก
 และล้นคั่นกันน้ำคลอง ๑ ขวา ถนนสายเอเชีย บริเวณคลองสาคร ประตูปะบายน้ำคลองข้าวเม่า
 ประกอบกับมีน้ำเอ่อล้นจากแม่น้ำเจ้าพระยาข้ามประตูปะบายน้ำมหาสวัสดิ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไหลผ่านประตูปะบายน้ำบ้านโพธิ์และประตูปะบายน้ำคลองจิก
 อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไหลมาสมทบเข้าท่วมนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ
 นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน ต่อมาได้เอ่อล้นไหลข้ามถนนพหลโยธิน
 บริเวณอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ลงสู่คลอง ๒๖ คลองระพีพัฒน์แยกตก
 และไหลข้ามประตูปะบายน้ำพระอินทร์ราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 เข้าสู่คลอง ๑ และมีน้ำบางส่วนที่ไหลไปสมทบกับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่ไหลกัดเซาะ
 คันดินโคลนของประตูปะบายน้ำบ้านพร้าว และประตูปะบายน้ำเชียงรากน้อย ไหลผ่าน
 เข้าคลองบ้านพร้าว คลองเชียงราก เข้าท่วมนิคมอุตสาหกรรมนวนคร สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เข้าท่วมต่อเนื่องถึงเขตจังหวัดปทุมธานี
 ส่วนพื้นที่ฝั่งตะวันตกเนื่องจากคั่นกันน้ำพังทลาย จำนวน ๑๔ แห่ง และทำนบชั่วคราว
 ของเทศบาลเมืองบางบัวทองได้พังทลายทำให้มีปริมาณน้ำจำนวนมากจากแม่น้ำเจ้าพระยา
 และแม่น้ำน้อยไหลป่าเข้าสู่พื้นที่บริเวณโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาน้ำเจ้าเจ็ด - บางยี่หน
 โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรรลือ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล
 และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาชีเจริญ

การบริหารจัดการน้ำในเขื่อนต่าง ๆ ในช่วงที่เกิดอุทกภัยปี ๒๕๕๔
 ได้แก่ เขื่อนภูมิพล ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ ปริมาณน้ำในเขื่อนอยู่ที่ร้อยละ ๔๕
 ต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด ต่อมาปลายเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณ
 น้ำในเขื่อนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๓ อยู่ระหว่างเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด

/และตัวบน...

และตัวบน/สูงสุด ซึ่งเป็นเกณฑ์ปกติ ในช่วงต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำสูงสุดในเขื่อนจำนวน ๒๑๒ ล้านลูกบาศก์เมตร จนกระทั่งปลายเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ปริมาณน้ำในเขื่อนเพิ่มขึ้นจนถึงเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวบน/สูงสุด ต่อมา ในช่วงเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำในเขื่อนสูงถึง ๒๘๙ ล้านลูกบาศก์เมตร ถึงระดับกักเก็บน้ำตามปกติสูงสุดของเขื่อน จึงได้มีการระบายน้ำสูงสุด ๑๐๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน เขื่อนสิริกิติ์ ในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ มีปริมาตรน้ำอยู่ในเขื่อนร้อยละ ๕๐ ต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด และได้เพิ่มขึ้นเป็นอัตราร้อยละ ๘๐ อยู่ในเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุดและตัวบน/สูงสุด ต่อมาในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ ปริมาตรน้ำในเขื่อนสูงขึ้นจนเกินเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวบน/สูงสุด จึงได้มีการระบายน้ำออกสูงสุด ๕๗ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน และได้ระบายน้ำเพิ่มเติมผ่านประตูระบายน้ำล้นระหว่างวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๔ ประมาณวันละ ๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จึงได้มีการปิดประตูระบายน้ำล้นเพื่อลดผลกระทบของพื้นที่บริเวณท้ายเขื่อน เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ มีปริมาตรน้ำอยู่ในเขื่อนร้อยละ ๓๑ อยู่ใกล้เกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ มีน้ำไหลเข้าเขื่อนเพิ่มขึ้นสูงสุดจำนวน ๔๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ในเดือนกันยายน ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำไหลลงเขื่อนมากถึง ๘๙๙ ล้านลูกบาศก์เมตร และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ในช่วงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ มีปริมาตรน้ำอยู่ในเขื่อนร้อยละ ๓๑ ต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๓๕ ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ ต่อมาในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำไหลลงเขื่อน ๗๘๑ ล้านลูกบาศก์เมตร และได้ระบายน้ำออกจากเขื่อนจำนวน ๕๕๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาตรน้ำในเขื่อนเมื่อปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ อยู่ที่ร้อยละ ๕๘ ในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำไหลลงเขื่อนถึง ๑,๗๔๙ ล้านลูกบาศก์เมตร และสูงสุด ๙๕ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ส่งผลให้ระดับน้ำในเขื่อนสูงเกินระดับกักเก็บน้ำปกติถึงร้อยละ ๑๓๐ โดยตลอดเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำไหลลงเขื่อน ๑,๕๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็น ๒ เท่าของความจุเขื่อน

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานครของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ ได้ดำเนินการโดยนำกระสอบทรายขนาดใหญ่ (BIG BAG) ทำเป็นเขื่อนกันทางน้ำ เพื่อไม่ให้ น้ำไหลเข้าท่วมกรุงเทพมหานครชั้นใน เป็นเหตุให้น้ำไหลเข้าท่วมพื้นที่อื่น ๆ ของกรุงเทพมหานครและเขตพื้นที่ปริมณฑลในบริเวณที่อยู่นอกเขื่อนดังกล่าว ทำให้

/อาคาร...

อาคารบ้านเรือนและทรัพย์สินของประชาชนรวมทั้งของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก โดยเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มและเครื่องหลับนอนรวมทั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ของผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน ๓,๐๐๐ บาท ในระหว่างน้ำท่วมผู้ฟ้องคดีได้เช่าที่พักอาศัยเป็นเวลา ๑ เดือน คิดเป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท และต้องจ่ายค่ายานพาหนะขนย้ายทรัพย์สินคิดเป็นเงิน ๒,๐๐๐ บาท รวมค่าเสียหายเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน ๗,๐๐๐ บาท ทั้งนี้ ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ได้ถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ และหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้รับเงินช่วยเหลือดังกล่าว จึงยื่นฟ้องคดีนี้

คดีนี้มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยรวมสามประเด็น คือ ประเด็นที่หนึ่ง ศาลมีอำนาจรับคำฟ้องคดีนี้ตามคำขอที่หนึ่งและที่สองไว้พิจารณาได้หรือไม่ ประเด็นที่สอง ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ตามคำขอที่สามหรือไม่ และประเด็นที่สาม การปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ เป็นเหตุให้บ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีถูกน้ำท่วมได้รับความเสียหายหรือไม่ และเป็นการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ หรือไม่ หากเป็นการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ จะต้องร่วมกันหรือแทนกันชดเชยค่าเสียหายตามคำขอของผู้ฟ้องคดีหรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่หนึ่ง ศาลมีอำนาจรับคำฟ้องคดีนี้ตามคำขอที่หนึ่งและที่สองไว้พิจารณาได้หรือไม่ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คำขอที่หนึ่ง ที่ผู้ฟ้องคดีขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ดำเนินการแก้ไขปัญหอุทกภัยหรือภัยอันตรายอื่น ๆ ตามพระราชดำรัสของพระมหากษัตริย์ที่ทรงใช้พระราชอำนาจตามมาตรา ๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น เห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์ให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ดำเนินการแก้ไขปัญหอุทกภัยหรือภัยอันตรายอื่น ๆ ด้วยการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตามแนวพระราชดำรัสแต่โดยที่มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ประการหนึ่ง คือ จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอคณะกรรมการป้องกันและบรรเทา

/สาธารณภัย...

สาธารณสุขแห่งชาติ (กปท.ช.) ที่มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการเพื่อขออนุมัติแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขได้ดำเนินการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติแล้ว ดังปรากฏตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ โดยครอบคลุมช่วงเวลาที่เกิดอุทกภัยในปี ๒๕๕๔ แผนดังกล่าวมีสาระสำคัญตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งนี้ ได้ครอบคลุมถึงการซ่อมแซม บำรุง ฟื้นฟู และให้ความช่วยเหลือภายหลังที่สาธารณสุขสิ้นสุดลงแล้วด้วย จึงเห็นว่าเป็นกรณีที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติในการจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้วก่อนที่จะผู้ฟ้องคดีจะยื่นฟ้องคดีนี้ อีกทั้ง ปรากฏข้อเท็จจริงว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขได้มีการดำเนินการตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขดังกล่าวแล้ว ศาลจึงไม่จำเป็นต้องมีคำพิพากษาคำขอของผู้ฟ้องคดี สำหรับคำขอที่สอง ที่ห้ามมิให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่สร้างพนังหรือแนวคันกันน้ำ และห้ามปิดประตูระบายน้ำเกินความจำเป็นอันเป็นการสร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินสมควร และให้ดำเนินการขุดลอกคูคลอง ซ่อมแซมเขื่อน ฝาย ประตูระบายน้ำ และให้กักเก็บน้ำในเขื่อนในปริมาณที่เหมาะสม พร้อมกับให้จัดทำระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามความเป็นจริง นั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ปัญหาอุทกภัยเมื่อปี ๒๕๕๔ ได้หมดสิ้นลงแล้ว ความเดือดร้อนหรือเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับหรืออาจจะได้รับจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่สร้างพนังหรือแนวคันกันน้ำหรือจากการปิดประตูระบายน้ำดังกล่าวจึงหมดสิ้นไป ศาลจึงไม่จำเป็นต้องออกคำบังคับตามคำขอของผู้ฟ้องคดี สำหรับที่ขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ดำเนินการขุดลอกคูคลอง ซ่อมแซมเขื่อน ฝาย ประตูระบายน้ำ และให้กักเก็บน้ำในเขื่อนในปริมาณที่เหมาะสม พร้อมกับให้จัดทำระบบแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าและให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามความเป็นจริง นั้น เห็นว่า การดำเนินการตามคำขอของผู้ฟ้องคดีอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการติดตามและวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์น้ำ คณะทำงานวางแผนเพื่อการเพาะปลูก การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมชลประทาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดปริมาณน้ำในเขื่อนที่ต้องการใช้ในแต่ละปี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการอุปโภคบริโภค การเกษตรกรรม การบรรเทาอุทกภัย ตลอดจนการผลิตกระแสไฟฟ้า

/ในบางเขื่อน...

ในบางเงื่อนไข ซึ่งการดำเนินการขุดลอกคูคลอง ซ่อมแซมเขื่อน ฝาย ประตูระบายน้ำ และกักเก็บน้ำ ในเขื่อนเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว เป็นการใช้อำนาจในทางการบริหารกิจการบ้านเมือง ของฝ่ายปกครองโดยแท้ ศาลไม่อาจก้าวล่วงเข้าไปออกคำสั่งบังคับตามคำขอดังกล่าว ของผู้ฟ้องคดีได้ ตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิฟ้องคดีตามคำขอที่หนึ่งและที่สอง ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

ประเด็นที่สอง ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ตามคำขอที่สามหรือไม่ เนื่องจากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่อ้างว่า ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้แจ้งสิทธิเรียกร้องให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ ชดใช้ค่าทดแทนความเสียหายอันเกิดจากการกระทำละเมิดหรือการกระทำที่ก่อให้เกิด ความรับผิดชอบอื่นของหน่วยงานของรัฐก่อนยื่นฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ยังไม่ได้ละเลยเพิกเฉย ไม่ยอมชดใช้ค่าเสียหายตามคำฟ้อง คดีนี้จึงยังไม่มีเหตุแห่งการฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มี อำนาจฟ้องคดีนี้ พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คดีนี้เป็นกรณีที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๓ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐ ได้กระทำความผิดต่อผู้ฟ้องคดี เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร อันอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษา ของศาลปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีจึงอาจใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ได้สองทาง กล่าวคือ อาจฟ้องต่อศาลขอให้พิพากษาให้หน่วยงานของรัฐที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิด อยู่ในสังกัด หรือกระทรวงการคลังในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้นั้นไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ หรืออาจยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ ที่เจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดอยู่ในสังกัดเพื่อให้พิจารณาชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตน เมื่อหน่วยงานของรัฐมีคำสั่งเช่นใดแล้ว หากผู้ฟ้องคดียังไม่พอใจในผลการวินิจฉัย ของหน่วยงานของรัฐและกรณีดังกล่าวเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ผู้ฟ้องคดีก็มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้ตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๑๔

/แห่งพระราชบัญญัติ...

แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบมาตรา ๑๐๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อคดีนี้ ผู้ฟ้องคดีได้ใช้สิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนโดยการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง แทนการยื่นคำขอต่อหน่วยงานของรัฐ และการฟ้องเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของ หน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควรไม่มีกฎหมายกำหนด ขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิฟ้องคดีตามคำขอนี้ สำหรับกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่อ้างว่า ผู้ฟ้องคดีไม่มีอำนาจฟ้องคดีให้บุคคลหรือตำแหน่ง ของบุคคลต้องรับผิดชอบได้ตามความในพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ นั้น เห็นว่า คดีนี้เป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติ หน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอย่างอื่น ของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ล่าช้าเกินสมควร ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย จากการบริหารจัดการน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่และมีคำขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ดำเนินการรวมสามคำขอ มิใช่เพียงเฉพาะคำขอที่สาม ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิที่จะยื่นฟ้องบุคคลหรือตำแหน่งของบุคคล ที่เกี่ยวข้องในคดีนี้ให้ดำเนินการตามคำขอที่หนึ่งและที่สองได้ ตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

ประเด็นที่สาม การปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ เป็นเหตุให้บ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีถูกน้ำท่วมได้รับความเสียหายหรือไม่ และเป็นการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอย่างอื่นของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ หรือไม่ หากเป็นการกระทำละเมิดหรือความรับผิดชอบอย่างอื่น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ จะต้องร่วมกัน หรือแทนกันชดเชยค่าเสียหายตามคำขอของผู้ฟ้องคดีหรือไม่ เพียงใด พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

/ทำต่อบุคคลอื่น...

ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ทั้งนี้ ปรากฏว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ มีอำนาจหน้าที่ ที่เกี่ยวกับการป้องกัน บรรเทา และให้ความช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย ดังนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งการบริหารราชการแผ่นดิน บังคับบัญชา ข้าราชการฝ่ายบริหารทุกตำแหน่ง ซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ที่มีฐานะเป็นกรม และดำเนินการอื่น ๆ ในการปฏิบัติตามนโยบาย และในกรณีที่เกิดสาธารณภัย ร้ายแรงอย่างยิ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มอบหมาย มีอำนาจสั่งการผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมตลอดทั้งให้ความช่วยเหลือ แก่ประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดก็ได้ ตามมาตรา ๑๑ (๑) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามลำดับ สำหรับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีอำนาจหน้าที่ อนุมัติแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย และมีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ โดยมีผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ เป็นผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร รับผิดชอบ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร ตามมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ และมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามลำดับ คดีนี้ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ในช่วงปลายเดือนมิถุนายน ๒๕๕๔ บริเวณตอนบนของประเทศไทย ได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนไหหม่า ทำให้หลายจังหวัดในภาคเหนือมีฝนตกหนัก อย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ ได้เกิดพายุโซนร้อนนกเตน เคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทยทำให้มีปริมาณน้ำฝนสูงสุดวัดได้ที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย สูงถึง ๔๐๕.๙ มิลลิเมตร มากที่สุดในรอบ ๖๑ ปี ของจังหวัดหนองคาย ซึ่งฝนได้ตกหนักต่อเนื่องจนถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ ต่อมาปลายเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ร่องมรสุมที่พัดผ่านประเทศไทยมีกำลังแรงขึ้นจากอิทธิพลของ

/พายุหมุน...

พายุหมุนโซนร้อนไห่ถางและพายุไต้ฝุ่นเนสาด ประกอบกับต้นเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ประเทศไทยยังได้รับผลกระทบจากพายุไต้ฝุ่นนาลแก และในช่วงปลายเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นช่วงที่มีน้ำทะเลหนุนสูงก่อให้เกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรงบริเวณจังหวัดในภาคกลางของประเทศไทย สร้างความเสียหายแก่ชีวิต ทรัพย์สิน บ้านเรือนราษฎร พื้นที่เกษตรกรรม และพื้นที่เศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก นับเป็นอุทกภัยที่รุนแรงมากครั้งหนึ่งของประเทศไทย จากปริมาณฝนที่ตกต่อเนื่องดังกล่าวในภาคเหนือวัดได้เฉลี่ย ๑,๖๗๔ มิลลิเมตร สูงกว่าค่าเฉลี่ยระยะเวลา ๓๐ ปี ประมาณร้อยละ ๔๒ สูงที่สุดตั้งแต่มีการเก็บข้อมูลสถิติฝน และภาคกลางมีฝนตกรวม ๑,๕๑๑ มิลลิเมตร สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ ๒๖ ส่งผลให้มีปริมาณน้ำเอ่อล้นตลิ่งในลำน้ำต่าง ๆ ในหลายพื้นที่ เมื่อมวลน้ำจากพื้นที่ภาคเหนือไหลลงสู่ภาคกลาง ทำให้ปริมาณน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาเริ่มสูงขึ้นได้เอ่อล้นกัดเซาะคันกันน้ำและทำนบดินทั้งสองฝั่งของแม่น้ำเจ้าพระยา จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๔ ประจวบฯ น้ำบางโฉลงได้พังทลายลงเป็นจุดแรก และประจวบฯ น้ำได้พังทลายลงในจุดอื่น ๆ อีกหลายแห่ง เมื่อปริมาณน้ำไหลมาสมทบกับน้ำในแม่น้ำป่าสักในช่วงวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ทำให้ปริมาณน้ำเพิ่มสูงขึ้นเอ่อล้นข้ามแม่น้ำป่าสักเข้าท่วมนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน นิคมอุตสาหกรรมนวนคร มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ต่อเนื่องถึงเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

สำหรับการบริหารจัดการน้ำในเขื่อนต่าง ๆ ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และของกรมชลประทานทุกแห่ง ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการน้ำในเขื่อนให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามหลักวิชาการ โดยเก็บกักน้ำในช่วงฤดูฝนเพื่อระบายน้ำให้กับกิจกรรมการใช้น้ำต่าง ๆ ในช่วงฤดูแล้ง เช่น การเกษตรกรรม การอุปโภค การบริโภค การอุตสาหกรรม และการรักษาระบบนิเวศ เป็นต้น อีกทั้ง ยังช่วยบรรเทาอุทกภัยในช่วงฤดูน้ำหลากให้กับพื้นที่ที่อยู่ท้ายเขื่อนอีกด้วย โดยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำ (Rule Curve) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการควบคุมระดับน้ำในเขื่อนและการระบายน้ำที่เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลาตลอดทั้งปี ประกอบด้วย (๑) เกณฑ์ควบคุมระดับน้ำต่ำล่าง/ต่ำสุด (Lower Rule Curve) จะทำหน้าที่บอกให้ทราบว่า หากเก็บน้ำในเขื่อนไว้ต่ำกว่าระดับเกณฑ์ควบคุมต่ำล่าง/ต่ำสุด จะมีความเสี่ยงเรื่องการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งปีหน้า (๒) เกณฑ์ควบคุมระดับน้ำด้านบน/สูงสุด (Upper Rule Curve) จะทำหน้าที่บอกให้ทราบว่า

/หากเก็บน้ำ...

หากเก็บน้ำในเขื่อนไว้สูงกว่าระดับเกณฑ์ควบคุมตัวบน/สูงสุด จะมีความเสี่ยงเรื่องน้ำเต็มเขื่อน จนอาจต้องระบายน้ำในปริมาณมากหรือต้องเปิดประตูระบายน้ำล้น เพื่อป้องกันน้ำล้นเขื่อน ในสภาวะการณปกติเขื่อนจะระบายน้ำเพื่อควบคุมให้ระดับน้ำอยู่ระหว่าง Lower Rule Curve และ Upper Rule Curve ทั้งในช่วงฤดูแล้งและช่วงฤดูฝน Rule Curve จึงเปรียบเสมือนเกณฑ์ ที่คอยควบคุมระดับน้ำในเขื่อนให้มีปริมาณน้ำเก็บกักที่เหมาะสมเทียบกับช่วงเวลาของฤดูกาล เพื่อให้มีน้ำไว้ใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในภาพรวมตลอดทั้งปี ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการน้ำในช่วงฤดูฝนของเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ จะร่วมกันพิจารณาโดยคณะอนุกรรมการติดตามและวิเคราะห์ แนวโน้มสถานการณ์น้ำ ประกอบด้วย ๑๐ หน่วยงาน คือ กรมชลประทาน กรมอุตุนิยมวิทยา การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำ และการเกษตร กรมทรัพยากรน้ำ กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมโยธาธิการและผังเมือง และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีรายละเอียดในการบริหารจัดการน้ำ คือ (๑) เขื่อนภูมิพล ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ มีปริมาณน้ำในเขื่อนอยู่ที่ร้อยละ ๔๕ แต่เนื่องจากช่วงต้นฤดูฝนในปี ๒๕๕๔ ระหว่าง เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ ฤดูฝนมาเร็วกว่าปกติ ทั้งยังมีฝนตก ในพื้นที่เหนือเขื่อนและท้ายเขื่อน ประกอบกับระดับน้ำในเขื่อนยังต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุม ระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด จึงไม่มีความจำเป็นต้องระบายน้ำออกไปมาก ปริมาณน้ำในเขื่อน ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ จึงเพิ่มขึ้นไปอยู่ที่ร้อยละ ๖๓ ซึ่งเป็นเกณฑ์ปกติ อย่างไรก็ตาม เมื่อต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ เขื่อนได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนนกกเตนมีปริมาณน้ำ ไหลเข้าเขื่อนมาก ปริมาณน้ำสูงสุด ณ วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๒๑๒ ล้านลูกบาศก์เมตร เขื่อนได้เก็บกักปริมาณน้ำนี้ไว้เกือบทั้งหมด โดยระบายน้ำลงไปตามท้ายเขื่อนเพียงเล็กน้อย เพื่อบรรเทาสภาวะน้ำท่วมด้านท้ายเขื่อน เนื่องจากขณะนั้นมีน้ำท่วมพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลางตอนบน หากระบายน้ำลงไปในช่วงนี้ก็จะเป็นการซ้ำเติมสภาพน้ำท่วม แต่ปริมาณน้ำก็ไหลเข้าเขื่อนอย่างต่อเนื่อง เพราะมีฝนตกติดต่อกันจากอิทธิพล ของร่องมรสุมตลอดเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ และเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ทำให้ระดับน้ำในเขื่อน สูงขึ้นถึงเกณฑ์ควบคุมปริมาณน้ำตัวบน/สูงสุด ในช่วงปลายเดือนกันยายน ๒๕๕๔

/อีกทั้ง...

อีกทั้ง ในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ เชื้อนได้รับอิทธิพลของพายุโซนร้อนไห่ถาง พายุไต้ฝุ่นเนสาท และพายุไต้ฝุ่นนาลแก ทำให้มีน้ำไหลเข้าเชื้อนเป็นจำนวนมาก ทำให้ระดับน้ำในเชื้อน ไกลจะสูงถึงระดับน้ำเก็บกักปกติสูงสุด จึงจำต้องระบายน้ำเพิ่มขึ้นผ่านประตูระบายน้ำล้น เพื่อไม่ให้น้ำล้นเชื้อนและเพื่อความปลอดภัยของเชื้อน โดยระบายน้ำสูงสุด ๑๐๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ในวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ จากนั้นได้ปรับลดการระบายน้ำลงเรื่อย ๆ โดยรักษาอัตราการระบายน้ำไว้ไม่ให้เกินปริมาณน้ำที่ไหลเข้าเชื้อนเพื่อรักษาระดับน้ำ ในเชื้อนไว้ที่ปริมาตรเก็บกักปกติสูงสุด เชื้อนภูมิพลได้พยายามบริหารจัดการน้ำ โดยรักษา ระดับน้ำไว้ให้อยู่ระหว่างเกณฑ์ควบคุมตัวบน/สูงสุดและตัวล่าง/ต่ำสุด ซึ่งเป็นการดำเนินการ ตามหลักวิชาการที่กระทำกันเป็นมาตรฐานสากล และพยายามเก็บกักน้ำหรือหน่วงน้ำไว้ ไม่ให้ไหลลงสู่ท้ายเขื่อนทั้งหมด แต่เนื่องจากพายุโซนร้อนไห่ถาง พายุไต้ฝุ่นเนสาท และพายุไต้ฝุ่นนาลแก ที่เข้ามาช่วงท้ายฤดูฝนทำให้มีน้ำไหลเข้าเชื้อนมากเกินไปที่จะรับไว้ได้ทั้งหมด จึงจำเป็นต้องระบายน้ำออกมาบางส่วนซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยกว่าปริมาณน้ำที่ไหลเข้าเชื้อน โดยในปี ๒๕๕๔ เป็นปีที่มีปริมาณน้ำไหลเข้าเชื้อนมากที่สุดนับตั้งแต่มีการก่อสร้างเขื่อนเมื่อปี ๒๕๐๗ (๒) เชื้อนสิริกิติ์ ระดับน้ำของเชื้อนสิริกิติ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุมปริมาตรน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด เช่นเดียวกับเชื้อนภูมิพล ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ มีปริมาตรน้ำอยู่ในเชื้อนร้อยละ ๕๐ ต่อมาเมื่อปลายเดือนมิถุนายน ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เกิดพายุโซนร้อนไห่หม่า พัดเข้ามาในลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำน่านตอนบน ทำให้มีปริมาณน้ำในเชื้อนสูงขึ้นถึงร้อยละ ๖๕ ของความจุ ซึ่งอยู่ระหว่างเกณฑ์ควบคุมตัวบน/สูงสุดและตัวล่าง/ต่ำสุด ในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ ร่องมรสุมกำลังแรงพัดปกคลุมภาคเหนือทำให้มีฝนตกอย่างต่อเนื่อง จึงมีการปรับเพิ่ม การระบายน้ำจากเชื้อนให้มากขึ้น ปริมาตรน้ำเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ อยู่ที่ร้อยละ ๘๐ ของความจุ ซึ่งเป็นเกณฑ์ควบคุมตัวบน/สูงสุด และเมื่อต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ ได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนนกกเตนและอิทธิพลของร่องมรสุมตลอดทั้งเดือน ทำให้มีฝนตกอย่างต่อเนื่อง ปริมาตรน้ำในเชื้อนเพิ่มสูงขึ้นจนเกินเกณฑ์ควบคุมตัวบน/สูงสุด จำเป็นต้องเพิ่มการระบายน้ำผ่านเครื่องกำเนิดไฟฟ้า โดยระบายน้ำสูงสุด ๕๗ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน และต้องระบายน้ำเพิ่มเติมผ่านประตูระบายน้ำล้นระหว่างวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๔ ประมาณวันละ ๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน สำหรับเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ เชื้อนสิริกิติ์ได้ลดการระบายน้ำลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นเดือนจนเข้าสู่ภาวะปกติ

ในช่วงปลาย...

ในช่วงปลายเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ทั้งนี้ ในการบริหารจัดการน้ำ เขื่อนสิริกิติ์ได้พยายามรักษาระดับน้ำให้อยู่ระหว่างเกณฑ์ควบคุมด้านบน/สูงสุดและด้านล่าง/ต่ำสุด แต่ต้องเพิ่มการระบายน้ำเมื่อระดับน้ำในเขื่อนสูงเกินเกณฑ์ควบคุมด้านบน/สูงสุด โดยในปี ๒๕๕๔ เป็นปีที่มีปริมาณน้ำไหลเข้าเขื่อนมากที่สุดนับตั้งแต่ก่อสร้างเขื่อนเมื่อปี ๒๕๑๒ (๓) เขื่อนแควน้อยบำรุงแดนและเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ได้บริหารจัดการน้ำในเขื่อนในช่วงก่อนฤดูฝน ในช่วงฤดูฝน ในช่วงที่มีพายุโซนร้อนไต้เก้ง พายุไต้ฝุ่นเนสาด และพายุไต้ฝุ่นนาลแก และร่องมรสุมพาดผ่าน ในลักษณะเดียวกันกับการบริหารจัดการน้ำของเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์

สำหรับการจัดตั้งองค์กรบริหารจัดการอุทกภัยที่เกิดขึ้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๓๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการและบริหารสถานการณ์อุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม (คอส.) มีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (ในขณะนั้น) เป็นประธาน มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยการและบริหารสถานการณ์อุทกภัย วาตภัย และดินโคลนถล่ม ที่ครอบคลุมทั้งในส่วนของการเตรียมพร้อม การติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ การป้องกัน การช่วยเหลือเยียวยา และการฟื้นฟูบูรณะภายหลังเกิดภัย ต่อมาเมื่อสถานการณ์อุทกภัยที่เกิดขึ้นได้กระจายไปหลายจังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศ ถือว่าเข้าขั้นวิกฤตและรุนแรงที่สุดในรอบหลายสิบปี ปริมาณน้ำที่เพิ่มขึ้นผิดปกติครอบคลุมถึง ๕๙ จังหวัด มีผู้เสียชีวิตแล้ว ๒๕๒ ราย ประกอบกับมวลน้ำกำลังตรงสู่กรุงเทพมหานคร ขณะที่พื้นที่บางแห่งในหลายจังหวัดต้องเผชิญกับภาวะน้ำท่วมขังอย่างต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ เดือน และบางพื้นที่ต้องเผชิญกับภาวะน้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม ส่งผลต่อวิถีชีวิตและความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งทรัพย์สิน บ้านเรือนพืชผลทางการเกษตร และระบบสาธารณูปโภค เกิดความเสียหายเป็นอย่างมาก อีกทั้งสถานการณ์ยังคงรุนแรงและคุกคามมากขึ้นเรื่อย ๆ เข้าขั้นเป็นสาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่งซึ่งเกินกว่าที่การบริหารจัดการในภาวะปกติจะรับมือได้ ส่งผลให้สถานการณ์เป็นความรุนแรงระดับ ๔ ตามแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ และตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๙๓/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๘

/ตุลาคม...

ตุลาคม ๒๕๕๔ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๗/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ เพื่อเป็นหน่วยบัญชาการที่บูรณาการหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการอำนวยความสะดวกและปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัยแบบเบ็ดเสร็จ โดยมีภารกิจในการพิจารณาเสนอโยกย้าย วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนโดยเร่งด่วนและปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีผู้อำนวยการศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ผอ.ศปภ.) เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกหลานในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ดำเนินการ ดังนี้ (๑) บริเวณตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้สร้างแนวกระสอบทรายความยาวประมาณ ๑๑ กิโลเมตร สูงประมาณ + ๓.๐๐ ถึง + ๓.๕๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ใช้กระสอบทรายไปประมาณ ๕ ล้านลูก เมื่อมวลน้ำจากคลองรังสิตประยูรศักดิ์ไหลเข้าท่วมในพื้นที่ตอนบนของกรุงเทพมหานคร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้ใช้สถานีสูบน้ำที่มีอยู่ทั้งหมด อุโมงค์ระบายน้ำคลองเปรมประชากร คลองแสนแสบ และบึงมักกะสัน ระดมสูบน้ำออกจากพื้นที่ตลอดเวลา รวมทั้งระดมเครื่องสูบน้ำชนิดเคลื่อนที่ติดตั้งเพิ่มเติมที่คลองบางซื่อจำนวนมาก และได้ร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น ๆ ในการสร้างคันกันน้ำด้วยกระสอบทรายขนาดใหญ่ (BIG BAG) และทำคันกันน้ำแอสฟัลต์ โดยเริ่มตั้งแต่สถานีรถไฟหลักหกผ่านสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง ถนนจันทบุรีเบกษา แยกกรมควบคุมการปฏิบัติการทางอากาศ (คปอ.) ถึงประตูระบายน้ำคลองสองเพื่อชะลอน้ำ อีกทั้งบรรเทาและลดความรุนแรงของมวลน้ำให้น้อยลง และพยายามเร่งสูบน้ำออกเพื่อให้มวลน้ำจำนวนมากออกจากพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่าที่มีขีดความสามารถในสภาวะวิกฤต โดยรับมวลน้ำที่คลองบางเขนประมาณ ๒ วัน น้ำในพื้นที่จึงแห้งถึงบริเวณทางเข้าสนามบินดอนเมือง (๒) ด้านเขตสายไหม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้สร้างแนวกระสอบทรายยกระดับถนนความยาวประมาณ ๖.๕๐ กิโลเมตร ความสูงประมาณ +๓.๒๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ใช้กระสอบทรายประมาณ ๒,๕๐๐,๐๐๐ ลูก สำหรับกรณีที่ประชาชนฝั่งอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ท่วมทำลายประตูระบายน้ำคลองสามวา ดอนถนนหทัยมิตร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้เร่งเข้าทำการซ่อมแซมโดยใช้แผ่นเหล็ก

/(STEEL...

(STEEL SHEET PILE) ความยาว ๖ เมตร และเสาเข็มไม้ตอกปิดกันน้ำไม่ให้เข้าพื้นที่ ส่วนที่เสียหายความยาวประมาณ ๓๐ เมตร พร้อมเรียงกระสอบทรายในจุดที่โดนขุดดิน ภายในประตูระบายน้ำออกเพื่อไม่ให้เกิดรอยรั่ว (๓) แนวคันกันน้ำตามพระราชดำริ ที่ได้ก่อสร้างมานานเกิดการทรุดตัว บางส่วนมีน้ำล้นแนวคันกันน้ำ เช่น ถนนสุวินทวงศ์ ถึงถนนหทัยมิตร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ได้เข้าวางกระสอบทรายบริเวณเกาะกลางถนนเพิ่มเติม เพื่อมิให้น้ำนอกแนวคันกันน้ำเข้าท่วม ส่วนการเยียวยาผู้ประสบอุทกภัย ผู้ที่ได้รับความเสียหาย จากอุทกภัยสามารถยื่นขอรับเงินช่วยเหลือที่สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอ ดังนี้ (๑) ตามมติผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๔ ให้ความช่วยเหลือครัวเรือนละ ๕,๐๐๐ บาท กรณีน้ำท่วมถึงบ้านพักอาศัยโดยฉับพลันและทรัพย์สินได้รับความเสียหายฯ (๒) ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๖ อีกทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๑ (๓) ตามระเบียบอื่น ๆ อาทิ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับบริจาคและการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๔๒

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในปี ๒๕๕๔ มีมรสุมพายุโซนร้อนและพายุไต้ฝุ่น พัดผ่านประเทศไทยหลายครั้ง เป็นเหตุให้มีปริมาณฝนตกมากกว่าปกติในรอบหลายสิบปี โดยในภาคเหนือวัดปริมาณน้ำฝนได้เฉลี่ย ๑,๖๗๔ มิลลิเมตร สูงกว่าค่าเฉลี่ยระยะยาว ๓๐ ปี ประมาณร้อยละ ๔๒ สูงที่สุดตั้งแต่มีการเก็บข้อมูลสถิติปริมาณฝนตก ส่วนภาคกลางมีปริมาณฝนตก รวม ๑,๕๑๑ มิลลิเมตร สูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ ๒๖ ทำให้มีปริมาณน้ำไหลลงเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เป็นจำนวนมาก ซึ่งมากที่สุด ตั้งแต่เขื่อนทั้งสี่แห่งเริ่มทำการกักเก็บน้ำ โดยเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์มีปริมาณน้ำ ไหลเข้าเขื่อนสูงสุดในรอบห้าปี ดังนั้น แม้ในช่วงต้นฤดูฝน (เดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔) เขื่อนทั้งสองแห่งจะมีปริมาณน้ำกักเก็บต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด แต่ด้วยปริมาณน้ำที่ไหลเข้าเขื่อนทั้งสองแห่งมากกว่าค่าเฉลี่ย ทำให้ในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ เขื่อนทั้งสองแห่งมีปริมาณน้ำเพิ่มสูงขึ้นจนถึงระดับกักเก็บน้ำตัวบน/สูงสุด การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและกรมชลประทานจึงต้องทยอยระบายน้ำออกจาก เขื่อนทั้งสองแห่ง เพื่อป้องกันมิให้เขื่อนพังทลายลง ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดน้ำท่วม ในพื้นที่ท้ายเขื่อนอย่างรุนแรง แต่ปริมาณน้ำที่ระบายออกจากเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์

/ที่ไหลเข้า...

ที่ไหลเข้ากรุงเทพมหานครและจังหวัดในเขตพื้นที่ปริมาตรรวมทั้งพื้นที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีเพียงร้อยละ ๒๐ ซึ่งเป็นสัดส่วนเพียง ๑ ใน ๕ ของปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่พื้นที่ดังกล่าว การระบายน้ำของเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์จึงมีใช้สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดอุทกภัยในพื้นที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดอุทกภัยในเขตพื้นที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี น่าเชื่อว่าเกิดจากปริมาณน้ำที่ไหลล้นจากแม่น้ำยม แม่น้ำวัง และน้ำที่ตกค้างอยู่ตามทุ่งในภาคกลางตอนบน ซึ่งมีปริมาณรวมกันถึงร้อยละ ๘๐ หรือ ๔ ใน ๕ ของมวลน้ำทั้งหมดที่ไหลลงสู่กรุงเทพมหานครและจังหวัดในเขตพื้นที่ปริมาตรรวมทั้งพื้นที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ประกอบกับยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง อาทิ หนอง บึง และพื้นที่ลุ่มต่ำซึ่งเป็นพื้นที่รองรับน้ำตามธรรมชาติ ถูกเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่การเกษตรและที่อยู่อาศัยทำให้ไม่สามารถใช้พื้นที่ดังกล่าวรองรับน้ำได้ด้วยปริมาณน้ำจำนวนมากที่ไหลผ่าน ทำให้คั่นกันน้ำของประตูระบายน้ำหลายแห่งชำรุดเสียหายไม่สามารถบังคับน้ำให้อยู่ในลำน้ำหรือในพื้นที่ที่สามารถควบคุมการไหลของน้ำได้ มีสิ่งปลูกสร้างกีดขวางทางน้ำโดยมีอาคาร โรงงานอุตสาหกรรม และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไม่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น สร้างถนนหรือทางรถไฟขวางทางน้ำ ตลอดจนอิทธิพลของน้ำทะเลหนุนสูง ซึ่งเป็นอุปสรรคในการระบายน้ำลงแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำท่าจีน ด้วยเหตุดังกล่าวแม้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่จะได้มีมาตรการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการเกิดเหตุอุทกภัยในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดในเขตพื้นที่ปริมาตรรวมทั้งพื้นที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี อย่างเต็มความสามารถแล้ว โดยได้มีมาตรการดำเนินการตั้งแต่ก่อนเกิดเหตุอุทกภัย ระหว่างเกิดเหตุอุทกภัยและหลังเกิดเหตุอุทกภัย กล่าวคือ ได้มีการแจ้งเตือนภัยก่อนเกิดเหตุอุทกภัย และเมื่อเริ่มเกิดเหตุอุทกภัยได้ดำเนินการป้องกันน้ำท่วมและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดในเขตพื้นที่ปริมาตรรวมทั้งพื้นที่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี โดยการเสริมคันคลองต่าง ๆ รวมทั้งได้สร้างแนวกระสอบทรายบริเวณหลักกวดความยาวประมาณ ๑๑ กิโลเมตร สูงประมาณ + ๓.๐๐ ถึง + ๓.๕๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง สร้างคันกันน้ำด้วยกระสอบทรายขนาดใหญ่ (BIG BAG) และทำคันกันน้ำแอสฟัลต์ติดตั้งแต่สถานีรถไฟหลักกวดผ่านสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง ถนนจันทบุรีเบกษา แยกกรมควบคุมการปฏิบัติการทางอากาศถึงประตูระบายน้ำคลองสอง ด้านเขตสายไหมได้สร้างแนวกระสอบทรายยกระดับถนนความยาวประมาณ ๖.๕๐ กิโลเมตร สูงประมาณ ๓.๒๐ เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง เพื่อชะลอน้ำ

/ไม่ให้ไหล...

ไม่ให้ไหลหลากเข้าสู่พื้นที่กรุงเทพมหานครชั้นใน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนอกจากเป็นการชะลอการไหลหลากของน้ำแล้วยังเป็นการกระจายทิศทางกั้นน้ำ เพื่อให้สถานการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน ทรัพย์สิน ตลอดจนความเสียหายต่อประเทศให้น้อยที่สุด โดยที่ปรากฏตามคำฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๓๒/๗ ถนนรัชบุรี - คลอง ๔ (ถนนลำลูกกา) หมู่ที่ ๖ ตำบลลาดสวาย อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเมื่อตรวจสอบจากแผนที่แล้วพื้นที่ดังกล่าวหากได้รับผลกระทบจากการบริหารจัดการน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ บ้าง ก็เป็นการสร้างแนวกระสอบทรายยกระดับถนนสายใหม่ เขตสายใหม่ ยาวประมาณ ๖.๕๐ กิโลเมตร ซึ่งอยู่ทิศใต้ของพื้นที่ที่ผู้ฟ้องคดีอยู่อาศัย อย่างไรก็ตามในการบริหารจัดการน้ำดังกล่าวผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ได้วางแนวกระสอบทรายบริเวณหลักกิโลเมตรประมาณ ๑๑ กิโลเมตร ที่อยู่เหนือพื้นที่ที่ผู้ฟ้องคดีอยู่อาศัย ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้รับประโยชน์จากการวางแนวกระสอบทรายดังกล่าวโดยเป็นการป้องกันไม่ให้น้ำบ้านเรือนของผู้ฟ้องคดีถูกน้ำท่วมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งด้านทิศใต้ของถนนลำลูกกาก่อนที่จะถึงแนวกระสอบทรายยกระดับถนนสายใหม่มีแนวคลองหกวาวางขนานคู่กับถนนลำลูกกาซึ่งแนวคลองดังกล่าวสามารถรองรับน้ำที่ท่วมบริเวณอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ให้ไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาได้อีกทางหนึ่ง กรณีจึงไม่อาจถือได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ ได้กระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร และไม่อาจถือได้ว่าการบริหารจัดการน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ เป็นเหตุให้บ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีถูกน้ำท่วมได้รับความเสียหาย อันเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ถึงที่ ๔ ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายตามคำฟ้องให้แก่ผู้ฟ้องคดี

กรณีที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ได้มีคำสั่งให้หน่วยงานที่รับผิดชอบกักเก็บน้ำไว้ในเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ในปริมาณมากเกินไปจนทำให้เกิดความจำเป็นในลักษณะที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย โดยไม่มีมาตรการป้องกันภัยไว้ล่วงหน้า ทั้งที่ทราบดีอยู่แล้วว่าในช่วงฤดูฝนจะมีปริมาณน้ำไหลเข้าเขื่อนเป็นจำนวนมาก นั้น เห็นว่า การบริหารจัดการน้ำของเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน และเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ในช่วงฤดูฝน จะร่วมกันพิจารณาโดยคณะกรรมการติดตามและวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์น้ำ โดยจะกำหนดระดับน้ำในเขื่อนให้อยู่ในเกณฑ์ควบคุม

/ตัวล่าง...

ต่ำลง/ต่ำสุดและตัวบน/สูงสุดตามสถานการณ์น้ำ ทั้งนี้ ในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๔ เชื้อนภูมิพล เชื้อนสิริกิติ์ และเชื้อนปาสักชลสิทธิ์ มีปริมาณน้ำอยู่ในเชื้อนร้อยละ ๔๕ ร้อยละ ๕๐ และร้อยละ ๓๑ ตามลำดับ ต่ำกว่าเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวล่าง/ต่ำสุด ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามที่ผู้ฟ้องคดีอ้าง และเมื่อเชื้อนทั้งสามได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนไหหม่า ทำให้ปริมาณน้ำในเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ ของเชื้อนทั้งสามดังกล่าว เพิ่มขึ้นร้อยละ ๖๓ ร้อยละ ๘๐ และร้อยละ ๓๕ ตามลำดับ ในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๔ ได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนนกกเตน ทำให้เชื้อนภูมิพลมีปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นจนกระทั่งปลายเดือนกันยายน ๒๕๕๔ ปริมาณน้ำในเชื้อนเพิ่มขึ้นจนถึงเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำตัวบน/สูงสุด และในเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ ได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนไหถาง พายุไต้ฝุ่นเนสาท และพายุไต้ฝุ่นนาลแก เชื้อนภูมิพล จึงต้องมีการระบายน้ำสูงสุด ๑๐๖,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และปรับลดลงเรื่อย ๆ เพื่อไม่ให้เกินปริมาณน้ำที่ไหลเข้าเชื้อนและรักษาระดับน้ำในเชื้อนไว้ที่ปริมาณเก็บกักน้ำปกติสูงสุด สำหรับเชื้อนสิริกิติ์และเชื้อนปาสักชลสิทธิ์ก็ได้รับอิทธิพลจากพายุโซนร้อนนกกเตน พายุโซนร้อนไหถาง พายุไต้ฝุ่นเนสาท และพายุไต้ฝุ่นนาลแก ทำให้มีน้ำไหลเข้าเชื้อนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่นเดียวกับเชื้อนภูมิพล โดยเชื้อนสิริกิติ์และเชื้อนปาสักชลสิทธิ์ ได้มีการบริหารจัดการน้ำในเชื้อนในลักษณะเดียวกับเชื้อนภูมิพล การบริหารจัดการน้ำของเชื้อนภูมิพล เชื้อนสิริกิติ์ และเชื้อนปาสักชลสิทธิ์ ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงเป็นไปโดยเหมาะสมตามสถานการณ์น้ำที่ไหลเข้าเชื้อน ทั้งนี้ เพื่อให้มีความสมดุลระหว่างการป้องกันมิให้น้ำท่วมบริเวณท้ายเขื่อนมากยิ่งขึ้น และป้องกันการเกิดพังทลายของเขื่อน โดยในการบริหารจัดการน้ำดังกล่าว ได้มีการพิจารณาสถิติปริมาณน้ำที่ไหลเข้าเชื้อนภูมิพล เชื้อนสิริกิติ์ และเชื้อนปาสักชลสิทธิ์ ย้อนหลังห้าปี ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ ถึงปี ๒๕๕๓ แต่เนื่องจากในปี ๒๕๕๔ ปริมาณน้ำที่ไหลเข้าเชื้อนทั้งสามมีมากกว่าปริมาณน้ำสูงสุดที่เคยไหลเข้าเชื้อนทั้งสามย้อนหลังห้าปี ซึ่งเกินกว่าวิสัยที่จะคาดการณ์ได้ ข้อกล่าวอ้างข้างต้นของผู้ฟ้องคดีจึงมีอาจะรับฟังได้

สำหรับกรณีที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ได้ร่วมกันป้องกันมิให้น้ำไหลเข้าท่วมบริเวณกรุงเทพมหานครชั้นในและจังหวัดสุพรรณบุรีอันมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ นั้น เห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ต้องป้องกันมิให้น้ำท่วมพื้นที่กรุงเทพมหานครชั้นใน เนื่องจากบริเวณดังกล่าวเป็นศูนย์กลางของการบริหารประเทศ เป็นพื้นที่เศรษฐกิจ

/และเป็นพื้นที่...

และเป็นพื้นที่ที่ประชาชนอยู่อย่างหนาแน่นหากปล่อยให้พื้นที่กรุงเทพมหานครชั้นใน ถูกน้ำท่วมจะเกิดผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การสื่อสาร การคมนาคม การท่องเที่ยว การสั่งการในการป้องกันอุทกภัยและการให้ความช่วยเหลือ ประชาชนที่ประสบอุทกภัยทั่วประเทศ และอื่น ๆ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่จึงต้องดำเนินการป้องกัน มิให้น้ำท่วมกรุงเทพมหานครชั้นใน เพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ การดำเนินดังกล่าว จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้ฟ้องคดี และในการบริหารจัดการน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่ ไม่ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้น้ำท่วมจังหวัดสุพรรณบุรีแต่อย่างใด เนื่องจาก ๙ ใน ๑๐ อำเภอ ของจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ถูกน้ำท่วมเช่นกัน รวมเนื้อที่ประมาณ ๖๘๗,๓๐๖ ไร่ ข้อกล่าวอ้างของผู้ฟ้องคดีจึงมีอาจะรับฟังได้

มีกรณีที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสี่จะต้องรับผิดชอบอย่างไร ต่อผู้ฟ้องคดีหรือไม่ อย่างไร พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ให้ผู้บัญชาการ รองผู้บัญชาการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และเจ้าพนักงานซึ่งปฏิบัติการตามหน้าที่ในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และในการปฏิบัติการตามหน้าที่ดังกล่าว หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ และได้กระทำไป พอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิด และความรับผิดชอบทั้งปวง วรรคสอง บัญญัติว่า ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งมิใช่เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการบำบัดภัยอันตราย จากสาธารณภัยนั้น ให้ทางราชการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้นั้นตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดเชย ความเสียหายแก่ผู้เสียหายจากการบำบัดภัยอันตรายจากสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๒ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า เมื่อเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้เสียหายและมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดจาก การบำบัดภัยอันตรายของเจ้าหน้าที่ ให้ผู้อำนวยการท้องถิ่นหรือผู้ช่วยผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร แห่งพื้นที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ รายงานต่อผู้อำนวยการจังหวัดหรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รู้หรือควรจะรู้ถึงความเสียหาย เพื่อให้ผู้อำนวยการจังหวัด หรือผู้อำนวยการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งโดยไม่ชักช้า เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับผู้เสียหายที่มีสิทธิได้รับค่าชดเชยความเสียหาย

/และจำนวน...

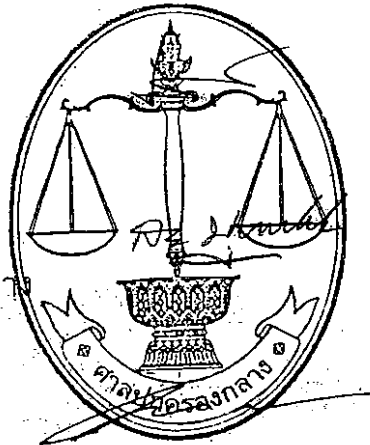
และจำนวนค่าชดเชยความเสียหาย ในกรณีนี้เมื่อได้วินิจฉัยข้างต้นแล้วว่าการบริหารจัดการน้ำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ กรณีทำคันกันน้ำด้วยกระสอบทรายขนาดใหญ่ เพื่อป้องกันน้ำไหลเข้าท่วมพื้นที่กรุงเทพมหานครชั้นใน ไม่ได้ทำให้บ้านเรือนของผู้ฟ้องคดีถูกน้ำท่วมมากยิ่งขึ้น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ได้เป็นผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายจากการดำเนินการดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ ประกอบกับการที่บ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้ฟ้องคดีถูกน้ำท่วมเกิดจากเหตุภัยธรรมชาติครั้งร้ายแรงที่ไม่อาจป้องกันได้ จึงไม่มีกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองต้องรับผิดชอบต่อผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๔๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. ๒๕๕๐

พิพากษายกฟ้อง

นายวิโรจน์ ปรีชาพันธ์
ตุลาการศาลปกครองกลาง

นายเสน่ห์ บุญทมานพ
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

นายนิทัศน์ จุฬินยง
ตุลาการศาลปกครองกลาง

ตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายวีระ แสงสมบูรณ์

